

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy óra 1 k. 30 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy óra 1 k. 30 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Staubert József.

Csütörtök, december 21.

Visszavert orosz támadások.

Budapest, december 20. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

A Mesti Canesti szakaszon levő állásaink ellen az oroszok tegnap megismételték heves támadásaikat, amelyeket az ellenség legnagyobb veszteséggel mellett visszavertünk. Az arcvonal többi részének egyikén sem történt lényeges esemény.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan. Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nincs ujság Romániában.

Berlin, december 20. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor tronörökös vezértábornagy arcvonala:

A Somme, az Aisne és Champagneban, valamint a Maas keleti partján csak egyes szakaszokon volt változó erősségű tüzérségi tűz és járőrtevékenység.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

Ninosen lényeges esemény.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

Az Aranyos Bisztrica keleti partján emelkedő hegyekben orosz zászlóaljok több támadása megüszült.

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Nincs ujság.

Macedóniai hadszíntér:

A tüzérségi tevékenység szórva-nyosan élénkebb volt. Ludendorff, első főhadiszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Német torpedó súlyosztette el a Suffrent.

Berlin, december 20. A Wolff-ügy-rökség jelenti: November 26-án egyik tengeralattjárónk körülbelül ötven tengeri mértföldnyire Lissabontól északnyugatra torpedóvetéssel elsúlyosztott egy ellenséges sorhajót. A Suffrent francia sorhajóról van szó, amelyről a francia tengerészeti miniszterium december 8-án jelentette, hogy egész egységével elveszett. A tengerészeti vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szomjasak vagyunk a békére... Egy hét óta alig tudunk másra gondolni, tollunk nem akar más szót leírni, csak ezt. Ha kell: százszor is egymás után s ez a szó mindig mást fog jelenteni nekünk.

A nép vagyunk, a békés, a becsületes, a munkás nép, amelyet egy rettenetes erejű forgó szél elragadott megszokott foglalkozásunk mellől, össze törte terveinket, felborította kis hajlékunkat, szét söpörte kis vagyonunkat s marakodó fenevadak ösztöneit plántálta belénk.

De most úgy érzi mindenki, hogy elég volt! A történelem soha nem múló dicsőséggel fogja övezni azok nevét, akik ennek az általános érzésnek először mertek hangot adni. De megbélyegző ítéletével fogja sújtani azokat, akik ennek a háborúnál is erősebb közérzésnek az útjába merészeltek állani.

Annál inkább, mert hiába is állanak. Ha a háború forgó szél volt: a béke utáni vágy orkánná, ciklonná, tajfunná lesz, amely a régi világot romba dönti, s az emberiség sirásait elsöpri, mint a porszemet.

Kicsinyes érdek, országhatár, hatalmi kérdés nem lehet többé gát a béke-vágy előtt. Elementáris erővel tör fel ez a mélységekből, hangja át zug az ágyuk dörgésén, s jaj annak a hatalmi önkénynek, amely ezt meghallgatni nem akarja. Ott romlás, rombolás, forradalmak lesznek, borzalmasabbak, mint maga a háború volt.

Mi nem félünk ettől: mi békét akarunk. Itju és jó királyunktól le az utolsó napszámosig mindnyájan békét akarunk. De az ellenteleink sorsával visszaelő hatalmasok még vonakodnak elfogadni a nyújtott békejobbot. Ez se félemlít meg bennünket, mert tudjuk jól, hogy saját népük fogja őket kényszeríteni a békére. A nép itt-ott már zug, harsog és követel. Milánóban már forradalom tört ki, mert nem siettek megragadni a békejobbot. A nép fázik, éhezik. Szén és kenyér nincs. Maholnap Olaszországban csak a hadseregszállítók és milliomosok tudnak füteni és enni s a nép ordit: Békét és kenyeret! s odatartja meztelen mellét a ropogó gépfegyvereknek, amelyeknek ma még nincs eszük, de minden bizonnal megjön az is, mert a fegyverek is csak az igazságért szeretnek harcolni... (:)

Holnap válaszol az entente békejavaslatunkra.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Genéből jelentik: A szenátus mai ülésén heves támadások hangzottak el Briand ellen. — Humbert szenátor gyengeséggel és az előrelátás hiányával vádolta meg a kormányt. Brusilov offenzívája — mondotta — a lőszérhiány miatt lanyhult el. A Somme menti offenzíva is tökéletlen volt. Nem tudtuk elkergetni az ellenséget se Franciaországból, se Szerbiából. Képtelenek vagyunk eredményt elérni a kifáradt és kizsákmányolt Németországgal szemben. Ez a kormány nem ért a háborúhoz.

Briand miniszterelnök válaszolt a támadásokra és beszéde végén rátér a kancellár beszédére. A jövő nemzedék előtt a háborúért — mondta a miniszterelnök — a németek viselik a felelősséget. A kancellár utolsó beszéde nemcsak a gyengeség jele, hanem eseltogás is. Beszédét ezzel végezte:

— A válasz, melyet holnap a békejavaslatra adunk, meitő lesz vitez katonáinkhoz és szövetségeseinkhez.

A hadügyi bizottság nevében ezután Clemenceau volt francia miniszterelnök titkos ülés tartását javasolta, mivel interpellációját nem terjesztheti elő nyílt ülésen. Erre elhatározták a titkos ülés tartását, mire a karzatokat kiürítették.

Berlinből jelentik: A lapok kommentárjai egyhangulag megállapítják, hogy nem lehet sok reménységet fűzni ahhoz, hogy az entente formális válasza békeajánlatunkra alapját képezhetné a további tárgyalásoknak.

A Matin jelenti: Az entente államok válasza a békejavaslatra közvetlen küszöbön áll, de a semleges közvetítő hatalmaknak csak a karácsonyi ünnepek után fogják átnyújtani a választ.

LEGUJABB.

Beggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti december 20. este:

A nyugati és keleti fronton nincs különösebb esemény.

A Dobrudzsa északi részén hátrálásban lévő ellenség újra felvette a harcot. A Cerna hajlásban újra feléledt a harci tevékenység.

Budapest. Tisza István gróf miniszterelnök ma éjjel a király hívására váratlanul Bécsbe utazott.

Tisza István gróf a nádorhelyettes.

(József főherceg 103 szavazatot kapott. — A koronázó országgyűlés ülése.)

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

A képviselőházban a folyosó már korán izgalmas viták színhelye volt. Csoportokba verődve vitatkoztak a képviselők az utóbbi napok eseményeiről és élénken kommentálták azt a körülményt, hogy a horvát képviselők az ülés megnyitására nem jelentek meg. Ma volt ugyanis a nádorhelyettes megválasztásának a napja. Ugy beszélték, hogy a horvátok szándékosan készték le a vonatról, mert sem Tisza István gróf ellen, sem József főherceg ellen nem akartak szavazni. Az utóbbit dinasztikus szempontból nem tartották volna helyesnek, a miniszterelnök ellen pedig politikai okokból nem akartak állást foglalni. Az ellenzék, amikor kiosztották köztük a szavazó lapokat, nyomban kitörölte Tisza István nevét és helyébe írta József főherceget.

(Elrendelik a szavazást.)

Szász Károly alelnök tizenegy órakor nyitotta meg az ülést és bejelentette, hogy Károlyi Mihály gróf sürgős interpellációra kért és kapott engedélyt.

Az elnök ezután közli, hogy a nádorhelyettes és a koronázással kapcsolatos bizottságok megválasztása van napirenden. A szavazás titkosan történik. Két urnát állítottak a Ház asztalára. Mikor az elnök elrendeli a szavazás megkezdését, Tisza István gróf miniszterelnök távozik a tereméből. A jegyzők névszerint olvassák fel a képviselők neveit, akik egyenkint mennek az urnához és adják le szavazó lapjukat. Háromnegyed tizenkét órakor az elnök a szavazatok összeszámlálása céljából felülgesztü az ülést.

Skrutinium közben a képviselők egyrésze a folyosókon tartózkodott, vitatkozással töltötte az időt, másik részük, különösen az ellenzékiek, a teremben maradtak. Serényi Béla gróf közölte az ellenzékkel a folyosón, hogy ő József főhercegre szavazott. Hálásan megéltjezték érte.

A teremben tartózkodó ellenzékiek hosszúnak találták azt az időt, amíg a jegyzők összeszámlálják a szavazatokat és türelmetlenül kiáltották: Halljuk, halljuk.

— Nem merészeli kihirdetni az eredményt!

Amikor egy órakor Szász Károly elnök az emelvény felé tartott, Zichy Aladár gróf elkial-

Hozzájárult a főrendiház a

Ma délután négy órakor a főrendiház Jósika Samu báró elnöklete alatt ülést tartott. Az ülés megnyitása után az elnök felolvastatja a nádorhelyettes megválasztásáról szóló képviselőházi átiratot. A főrendiház hozzájárul a miniszterelnök megválasztásához.

Radvánszky Béla báró jegyző felolvassa ezután a hitlevél szerkesztő-bizottság javaslatát.

A javaslatához Hadik János gróf szólalt fel. Kifogásolja a hitlevélben a király címét. Javasolja, hogy a régi nagy címet változatlanul tartsák meg.

Balthazar Dezső püspök elfogadja a bizottság javaslatát.

Ezután Széchenyi Aladár gróf szólalt fel. A hitlevele szerinte olyképp kellene megszerkeszteni, hogy az 1867. óta előfordult alkotmányjogi kételyek eltűnjenek.

Tisza István gróf miniszterelnök beszélt ezután. Kifejti, hogy Hadik János gróf által

totta: Eljen József főherceg! Az ellenzék percekig tapsolt és tombolva éljenzett.

(103 és 216.)

Az elnök nagynehezen szóhoz jutott és bejelentette, hogy összesen 318 szavazatot adtak le. Ebből 210-et Tisza István gróf kapott.

A munkapárt hatalmas éljenzésben tört ki. — Pfuj, le vele — kiáltják az ellenzékéről.

Az elnök: József főherceg fenséges urra 103 szavazatot adtak le.

Az ellenzék feláll, percekig tapsol és éljenez. Ekkor a munkapárt is feláll és a miniszterek is felállanak és éljeneznek.

— Ez hát a bizalom? Miért nem szavaztak a főhercegre? Nincs abszolút többség — kiáltják az ellenzék részéről. Oriási zaj.

Az elnök végül bejelenti, hogy nádorhelyettesül Tisza István gróf miniszterelnököt választotta meg és az erről szóló jegyzőkönyvet átküldik a főrendiháznak.

— Abcug! Hoch! Pfuj! — kiáltja az ellenzék és oriási zajt csap.

Az elnök ezután kihirdeti a bizottságok megválasztásának eredményét és javaslatára úgy határoz a Ház, hogy a legközelebbi ülést pénteken tartják. A Ház ezután áttért az interpellációkra.

(Megengedik a visszatérést egész Erdélybe.)

Hazai Samu báró honvédelmi miniszter Schmiedt Mihály legutóbb elhangzott interpellációjára válaszolva kijelenti, hogy igen jól tudja, mennyire fontos az országnak a mai néhez viszonyok között, hogy a föld megművelésére a kellő munkaerő rendelkezésre álljon. Ezért a betolakodott oláh seregek kiveretése után nyomban megkezdte a tárgyalásokat a hadseregparancsnoksággal a mezei munkások újabb felmentése és hazabocsátása ügyében. Azon arányban, amint a főparancsnokság megengedi a menekülteknek Erdélybe való visszaköltözését, ugyanazon arányban történik meg a mezei munkásoknak hazabocsátása is. Éppen tegnap értesítette őt a főparancsnokság, hogy rövid időn belül egész Erdély területére megengedik a visszaköltözést. Semmi esetre sem mulasztja el a még szükséges lépések megtételét. A Ház a választ tudomásul vette.

képviselőház választásához.

felemlített 1900. évi 24. t.-c. nem rendeli a trónöröklés kérdését, csupán megállapítja azt a tényt, hogy az elhunyt trónörökös gyermekei jogáról lemond. Semmiféle kétely és homály ebben a kérdésben nincs. A trónöröklés sorrendjét nem bolygatta meg és nem változtatta meg és változatlanul érvényben maradt az 1723. évi 2. t.-c. és ezért a hitlevélben csupán erre lehet hivatkozni. Rámutat arra, hogy Ausztria és Magyarország elválaszthatatlan birtoklásának folyamánya, hogy a király minden uralkodói aktusnál mindkét címet, a császárit és királyit is használja. Hogy a király a hitlevelet, mint magyar király erősíti meg, arra léteszi az esküt, ez nemcsak magából a tényből, hanem a hitlevél szövegéből is kitűnik. A címkérdés rendezését felelős osztrák kormány hiányában nem véglegesíthették. A mostani címet 1867. óta használják. Megtartják mindaddig, míg a parlamentnek és dualizmusnak megtelepedés rendezhenek.

Ezután a hitlevelet és az esküszöveget elfogadták és rátértek a nádorhelyettes és a küldöttségek megválasztására.

A küldöttségek megválasztása után a nádorhelyettes választása előtt Hadik János gróf szólalt fel és kifejtette, hogy sérelmesnek tartja, hogy a főrendiház nem aktív vesz részt a választásban. Rámutat arra, hogy nem szükséges a miniszterelnököt nádorhelyettesül megválasztani. Deák Ferenc álláspontja is ugyanez volt. Hangoztatja, hogy nem Tisza István gróf, hanem József főherceg megválasztása lett volna a demokratizmus diadala, miután a főherceg a háború kitörése óta a nép között él a lövészárkokban, míg a miniszterelnök a parlamentben fejt ki erőszakoskodásait. Javasolja, hogy a főrendek ne csatlakozzanak csupán a képviselőház választásához, hanem rendes választást ejtsenek meg.

Tisza István gróf miniszterelnök reflektál az elhangzottakra és kijelenti, hogy az ügynek személyes részétől távol tartja magát, csupán vissza kell utasítania azt, mintha Deák Ferenc felfogásával ellenkezne, hogy a miniszterelnököt nádorhelyettesül válasszák meg. Tiltakozik az ellen a feltevés ellen, mintha a főrendiház a választásnál mellőzve lenne. A főrendek elfogadhatják és vissza is utasíthatják a képviselőház választását, lehetséges az is, hogy együttes ülésen válasszák meg a nádorhelyettesét.

Háday Gedeon gróf kijelenti, hogy a Ház többsége nem mint miniszterelnököt és nem mint pártvezért választotta meg Tisza Istvánt (éljenzés), hanem mint Tisza István grófit mint egyént! (Éljenzés.)

Plósz Sándor és Fiáth Pál helyeslik a képviselőház választásához való csatlakozást.

Hadik János gróf vitatkozik a felszólalókkal és azt hangoztatja, hogy közismert dolog, miként hozták össze a képviselőházi többséget.

Tisza István gróf miniszterelnök kijelenti, hogy ez szokatlan és a parlamentarizmussal ellenkező kirohanás a képviselőház ellen.

A főrendiház ezután elhatározta, hogy csatlakozik a képviselőház választásához. Az ülés vége este nyolc órakor volt.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Börtönre kélt szőlőbirtokos. Hofmann Károly gyoroki szőlőbirtokos bűnyüének tárgyalását ma délelőtt folytatta az aradi királyi törvényszék büntető-bírósága. Előbb a tanúk kihallgatását folytatták, majd a perbeszédekre került sor és délben fél ket-tőkor hozta meg a bíróság az ítéletet, mely Hofmann két és fél évi börtönbüntetéssel sújtja. A bíróság a vádlottat csak a tizenegyezer koronás Magyarai Alajos-féle váltóhamisításban találta bűnösnek, míg a tizenötrend-beli magánokirat hamisítása alól felmentette. Az ítéletből a bíróság nyolc hónapot kitöltöttnek vett. Tompa Gyula dr. királyi ügyész, Miklós Széver dr. védő és az elítélt az ítéletet megfélel-bezték.

Zavargás a béke miatt Milanóban.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Milanóban forradalom tört ki. A szén és kenyér oly drága, hogy a nép nem tudja megfizetni. A villamos sineket felszaggatták.

— Kenyeret és békét! — kiáltották. Gépfegyverrel felszerelt katonaságot vezényeltek ki ellenük, mely a tömeget szétverte. A katonaság és a nép kölcsönösen lövöldöztek egymásra. A harenak számos halottja és sebesültje van. A lázongás még tart.

Testamentum.

(Tanítványaimhoz.)

Egyszerre nyolcan kerestek fel soraitokkal, hogy, mint mondjátok, megemlékezzetek arról, „akit tanítványainak szeretete ama polera emelt, ahol minden embernek kellene állnia, akiben van akkora méltóság és öntudat, hogy meg ne hajoljon a hazugság és csalárdság előtt.”

Az „Aradi Közlönyben” megjelent múlt heti cikkem készített titeket írásra.

Vezekél lelkemnek drága, „aere perennius” ajándék ez. Hála nektek érte! Ti, kik a sokféle fronton hősi lélekkel teljesítitek feladatokat, ime rám gondoltok ez órák idején is, és igazoljátok, mint hat év előtt, az én magatartásomat.

Igen, hisz ti tudjátok, hogy én nem a humbug hazafiság akrobatáinak beszélek és írok, hanem annak a sok milliónyi magyarnak, aki érdes kezeivel ma földet szánt, holnap királyát, hazáját védi; annak a nobiles magyarnak, kinek szellemi munkája a népek millióinak anyagi és szellemi föltelendítésében merül ki; a mely a szabadság legnagyobb dalosával, Petőfivel ajándékozta meg az emberiséget s írok mint ama szenvedő nép száműzött fia, aki Eminescu-val kiáltom oda az emberiségnek „romboljátok le a régi, igaztalan rendet!”

Mert ha össze is zördülünk a politika állnokszága folytán, honi testvéreinkkel, a magyarokkal kenyértörésre soha sem került a dolog s e haza sok ezernyi astartala hirdethetné, hány-szor koccintott lekkesen a magyar és román e haza örök üdvéért. **Ház az igazság!**

Mint valaha, most is azt mondom, vessétek emléketekbe ezeket. Tudatos, józan népek a fehér és nem zóid asztalnál kovácsolják meg, soha meg nem rendíthető sorsukat, jövőjüket. Előre bátran, nem riadva meg semminemű politikai turfangtól! Az emberek egyek, bármily nyelven beszéljenek is, de hazájuk csak egy lehet, a mi őseink véres verejtékétől megszentelt föld.

Előre! Tanuljatok a román krónika írótól, Sinkaitól, kit üdöztött mindenki, de e hazát socraticus módon fogva föl, törvényeinek engedelmességgel viselte keresztjét, hogy a Vas grótok hajlékában huzva meg magát, élje le szenvedésteljes életét.

Eszményetek legyen Lázár György, aki Rosetti szerint a romániai nép életrekeftője volt, de akit egyháziának hatalmasai üdözték ki állásából és e hazából; meghalni azonban ideért vissza megváltó munkája utána.

Orizkedjétek a politikától és Byzantól! Ezeknek szája képleten vendég az őszinte, becsületes szó. Szereplői lelketlen intrikusok és becsapott áldozatok!

A fényjeizett Krisztus-követőket hagyjátok faképnél s magától Krisztustól tanuljatok, szeretvén, becsülvén minden embert és fajt, mint ő és utáijátok, vessétek meg mindazokat, akik az emberiség haladását igyekezvén megakadályozni, az ember fiait buta sovínizmussal uszítják egymás ellen. Nincsen faji kiváltság és sajátosság! Minden népnek társadalmi viszonyai és szerencsége adják meg jellemét s a népek a bünciert nem a faj, hanem ennek sorsa intőzői a felelősök.

Ha pedig becsülettel teljesített kötelességek után visszatértek, hozzátok el hősi vállaitokon a jövő megértésének rózsaujjú hajnalát, melynek bibortenyénél e haza valamennyi fia testvéri módon ölelkezve várja e haza népei szeretetének diadala napját.

Valaha Dante fonséges szavai jutottak eszembe, ha rátok gondoltam: „Nessun maggior dolore, che ricordarsi al tempo felice nella miseria.”

Most vigasz és öröm a visszaemlékezés. Virrad! Leveletek ezt hirdeti. A világosság ellenségei tehát hiába esavarták ki a virradatot hirdető kakas nyakát.

Csiba János.

TANÚGY.

Lejárt az iskolaszéki tagok mandátuma.

— Az iskolaszék ülése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város községi iskolaszéke ma délután utolsó ülését tartotta, mert a három év elött megválasztott bizottságnak, ennek a hónapnak a végén, lejár a mandátuma. A jövő év legelső közgyűlésén a törvényhatósági bizottság közgyűlésének újból meg kell alakítania az iskolaszéket és ebből a ebből harmincöt tagot választ.

Varjassy Lajos polgármester ebből az alkalmából meleg szavakkal vett búcsút az iskolaszék tagjaitól, megköszönte nekik azt a támogatást, amelyben a város tanügyét részesítették.

Kovács Vince kultúratanácsnok bejelentette ezután az iskolaszéknek, hogy november 15-től kezdve, nagy nehézségek leküzdése után, az összes boirt fiú és leány növendékek most már rendszeres oktatásban részesülnek és a háború által okozott visszacsúszást a tanítói kar fokozott szorgalommal igyekszik csökkenteni.

Mint emlékeztetés, a múlt esztendőben éles kontroverzia támadt a királyi tanfelügyelőség és az állami elemi iskolák gondnoksága között amiatt, hogy az állami felügyeleti hatóság a tanítás kezdetét a téli hónapokban is nyolc órára rendelte el. A város a maga tanítványaiban évekként ezelőtt hozott határozat alapján csak reggel kilenc órakor nyitotta ki az iskolák kapuit. Néhány héttel ezelőtt a községi iskolák igazgatói is a tanfelügyelőség parancsára nyolc órakor kezdték meg a tanítást és, amikor ez a polgármester tudomására jutott, igazolásra szólította tel az igazgatókat. A befolyt jelentéseket ma mutatta be az iskolaszéknek, amely tudomásul vette azokat, de csak hosszabb vita után, amelynek folyamán erősebb bírálatban részesítette a polgármester azokat az igazgatókat, akik a város iskolaszékének határozatát nem respektálva, még csak azt sem tartották szükségesnek, hogy eljárásukról nyomban jelentést tettek volna felettes hatóságuknak.

Az iskolaszék mély megilletődéssel és őszinte részvétellel vette tudomásul, hogy a város tanfelügyelőségének egyik derék tagja, Czeiler Gizella igazgató tanítónő, hosszú évtizedek áldásos munkája után elhunyt. Az előadó javaslatára emléket jegyzőkönyvben örökítették meg és a bizottság részvétéről a családot értesítik. A Hasszinger-utáni iskola igazgatójával özvegy Grosz Károlyné újtelepi igazgatótölt látták meg, míg az újtelepi iskola vezetésére Csiba Istvánnét rendelték ki.

Hálásan köszönte meg az iskolaszék id. Neuman Adólf bárónak a gáti elemi iskolánál tett ezer körös alapítványát, amelynek az a célja, hogy abból jó emendatú és jó magaviseletű tanított tanulók segítségével részesüljenek.

Kürthy Lajos báró a romániai zsákmány elosztásáról.

Fővárosi tudósítónktól.

Batocki, német élelmezési diktátor bécsi és budapesti tárgyalásához Magyarországon, Ausztriában és a központi hatalmak többi államaiban is messzemenő reményeket fűznek. Egy újságíró ma felkereste Kürthy Lajos bárót, a Közélelmezési Hivatal vezetőjét, aki a Batockival folytatott eszmecsereéről, valamint a közel jövő teendőiről volt szives a következő felvilágosítást adni:

Batocki ur budapesti és bécsi látogatásának egyelőre nem volt egyéb célja, minthogy kölcsönös kontaktust teremtsen a három állam fővárosa: Berlin, Bécs és Budapest között. Az együttműködésre az élelmezés terén is szükség van, s ez — a tárgyalások alapján nyugodtan mondhatom, — meg is lesz. Január 1-én Berlinből hosszabb tartózkodásra Budapestre jön Fischer német titkos főkörmánytanácsos, aki itt — és a vidéken is — tiszteletesebb tájékozást fog keresni a magyar élelmezési viszonyok terén. Természetesen nekünk is lesz egy delegátunk Berlinben.

— Hallom, de nem olvastam, hogy Batocki ur nyilatkozatot tett, mely szerint a romániai zsákmányból az új termésig bőven el vagyunk látva gabonával. Őszintén szólva, én nem vagyok ennyire optimista, bár minden reményünk meg van, hogy ez a gabonaszákmány nagyon kielégítő lesz. Egyelőre azonban a felhalmozott gabonamennyiség még nincs is megállapítva és még az egyes államok részesedése sincs tisztázva. Azonkívül még a szállítási nehézségekkel is számítanunk kell — szóval, várunk kell. Bizom az eredményben, de mégis tartózkodjunk a túlzott reményektől.

— Az itthoni dolgok között engem legintenzívebben ma is a szénkérdés aggaszt. Van szén, mint ahogyan fa is van, de a szállításnak komoly nehézségei vannak. A tél gyorsaságot parancsol az intézkedésekben, úgy tudom, ma már módosabb családok is tütelten szobában ülnek. Sietni azonban csak vasuton lehet, a vasut pedig nem siet. Amennyire segíteni lehet, megteesszük a vízi utakon, de majd, ha ezek is befagynak...? Egyelőre azonban, nehogy itt az optimizmussal ellenkező végletbe essünk: jobb takarékoskodni, mint kétségbeesni.

— A közel jövő intézkedései között természetesen nálunk is szóba került a korábbi záróra, s a korábbi üzletzárás. Erről azonban nekem csak indirekte van tudomásom, amennyiben ezt a kérdést a belügyminisztériumban fogják említeni, de még nem intézték el. A belügyminisztérium tárgyalásán én nem vettem részt, de úgy tudom, egyelőre nincs szó a 11 órai záróráról, hanem csak a 12 óráról. A karácsony és Szilveszter közötti záróra felülgesztéséről ugyancsak a belügyminisztériumban fognak dönteni.

— A zsemlyesütés újra való megengedéseivel is foglalkozunk. Nekem is meggyőződésem, hogy ezzel nagyon jó szolgálatot tennénk a közönségnek. A zsemlyesütéstől azonban kormányrendelet tiltotta el a pékeket, az engedélyt is csak kormányrendelettel lehet megadni.

— A petrolium-kérdést, azt hiszem, elég simán fogjuk megoldani Budapesten. A fővárosban már meg is történt a szétosztás. A petrolium legnagyobb részt itt is van Budapesten, ottennyolc vagon, részint a honvédelmi, a Vacuummal és így tovább. Altalában: január 15-ig befejezzük a rekviziót, akkorra többet fogunk tudni.

LEGUJABB.

Heggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Ellentállanak az oláhok a Szerethnél?

A Corriere de la Sera jelenti Párisból: A román helyzetről érkezett utolsó hírek a helyzetet reményteljesebbnek mondják. Alaptalannak látszik az a félelem, hogy az oláh hadsereget Alsó-Oláhországban eivágják, épen úgy, mint az az aggodalom is, hogy Braila, Galac és Réni veszélyeztetve vannak. A Petit Parisien szerint az oláh hadseregnek sikerül a Szereth-vonal mögött biztonságba helyeznie magát. Jassy környékén és Besszarábiában az oroszok az oláh hadsereget ujja szervezik.

Stockholm. Angelescu oláh tábornok elrendelte, hogy az első és második hadsereghez tartozó oláh tisztok Ungheniben, a harmadikhoz és negyedikhez tartozók Galacban és az ötödik hadsereg kötelékében szolgálok Brailában jelentkezni kötelesek.

A német követség erkélyéről még mindig amerikai zászló lobog. A német templom ablakait oláhok menekülésük előtt még összezúzták. Mielőtt kivonultak a városból, előbb besorozták a hadköteleseket. Sok fiatal ember azonban elbujt, ezeket azután esendőrök hozták el a lakásokból. De még így is több, mint a fele a hadköteleseknek Bukarestben maradt, a hol naponta százával jelentkeznek még olyan katonák is, akik a menekülés helyett elrejtőztek a házak pincéiben.

Azokat a török ágyukat, amelyeket a románok a plewnai harcokban az 1877-iki török-orosz háborúban zsákmányoltak és Bukarestbe vittek, most, ismét a mi kezünkre jutván, Konstantinápolyba viszik, ahol a hadügyminisztérium előtt fogják felállítani.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: *Trilby*, színmű. (A bérlet.)

Pénteken: Kertész Vilmos, a Buda-Temesvári színház tagjának fellépésével: *Hoffmann meséi, opera.* (B. bérlet.)

Szombaton délután fél 4 órakor ifjúsági és népies előadás: *A vasgyáros, színmű.*

Este 8 órakor rendszer helyarárral: Kertész Vilmos fellépésével: *Hoffmann meséi, opera.* (C. bérlet.)

Vasárnap délután a jógyermekek örömeire: *Hófehérke és a hét törpe, zenés mesejáték.*

Trilby.

Repriz.

A *Trilby* talán sohasem lesz lejátszott darab. Nem a belső értéke, drámai kvalitásai fogják a színen tartani, hanem a közönségnek könnyen magyarázható és mindig felújító érdekklődése. Ez az érdekklődés nem a drámának, hanem a mesének szól s ugyanabból a forrásból táplálkozik, amelyből a mozgósínházak detektív történeteinek a kultusza. A misztikumtól, a titokzatosból, a megmagyarázhatatlantól. A magnetizmus, a delejes erő, a szem és az akarat lenyűgöző hatalma olyan vonzó erő, amely a közönség egyrészt mindig le fogja bűmesélni. A *Trilby*ben ezenkívül két háttér szerep is van, amely — színházi nyelven szólva — viszi a darabot.

Trilby alakítójáról: *Harmath Józsa* aszszonyról a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztunk. Ma is bámulatuk művészetének azt a közvetlenségét, amellyel a szívekig tud térközni, s megindít és tehrissit ugyanabban a pillanatban. A démoni erővel való küzdelem kinyújt, s a törékeny akarat vívódását megrázó erővel érzéktette meg.

A második a sokat emlegetett s szinte szállóigévé lett Svengali-szerep, amely bő alkalmat nyújt egy ügyes színész tehetségének kifejtésére. *Ass Miklós* a mai előadásban egészen új felfogással járszotta el a szerepet s alakításában sokkal több valóságosságot fedeztünk fel, mint a Svengali alakítások az általában. Svengalinak nem az erejét, sokkal inkább beteg megzavarását, végzetes akaratát tükröztette ki. *Ass Miklós* a szerepét nagy sikerrel játszotta.

Az apróbb szerepek játékosai közül első sorban *Baricsot* emeljük ki, aki kis szerepét a szív melegével művésziessé tolmácsolta. De jók voltak *Bánhegyi Teréz*, *Benkőné*, *Várnai Kertész*, *Déli* és *Herold*. A rendezés nem volt kifogástalan. Z. A.

* A *Modern Kabaré* szilveszteri és újévi előadása iránt nagy az érdeklődés. *Szendroy Mihály* és *Schulik Kálmán*, a *Modern Kabaré* ötletének megteremtői ma állították össze a teljes programot fővárosi és aradi irók nívós munkáiból. Rövid darabok, ötletes színpadi trüfök, hangulatos magánjelenetek, ének- és táncszámok gazdag változatából kerül ki a kabaré műsora. Mind a két előadásra számított helyeket adnak ki. A helyárak 5, 4, 3 és 2 korona. A jegyeket vasárnapról kezdve adják ki a téli színház pénztárában. Addig is előfordul előjegyzéseket a pénztár.

* A *színház hírei.* *Hoffmann meséi*, fantasztikus operát pénteken kerül színre teljesen új betanulással, úgy mint a m. kir. Operaházban adják minden próza és kihagyás nélkül. *Hoffmann meséi* három felvonás, egy elő- és egy utójátékból áll. A „*Verence*” felvonás, a mi eddig vidéken kimaradt, most menni fog. A darabban előforduló „*Ballet*” zenét írta *Gellert Pál*. — *Kertész Vilmos*, a buda-temesvári színház művésze pénteken lép fel először a *Hoffmann meséi* operában. A vendégen kívül fellépnek: *Z. Váradi Margit*, *Horváth Mici*, *Róna, Barics, Polgár, Járni S., Herold, Kertész* stb. A *Hoffmann meséi* egymás után kétszer szerepel a műsorban.

* *Paulay Erzsi* és *Serák Márta* a *rendőrtisztviselők hangversenye*. A budapesti Nemzeti Színház és Operaház két legkedveltebb és leginkább foglalkoztatott művésznőit nyerte meg a rendezőség a január 6-iki hangversenyre, kik legjobb műsorukat adják elő ez este. Minden igényeket kielégítő számokkal működnek közre *Horváth Mici*, *Győző Alfréd*, *Róna Dezső*, *Kertész Dezső*, *Geisert Pál*, az aradi színház tagjai, továbbá *Béregi Sándor*, ki ezúttal a jótékony célra való tekintettel lép ismét színpadra magánzammal és színdarabban. Az estét *Zombory Antal* főreániskolai tanár komoránca vezeti be. Jegyek a Szenenag 11. és 12. sz. színházban kaphatók.

* Az aradi színház szilveszteri és újévi előadása iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A rendezés nem volt kifogástalan.

Eizarásra ítelt

bácskai milliomos.

(Feljelentés hetven bajai polgár ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tománovics György, bajai milliomos, föld-birtokos és malomtulajdonos bácsbokodi malma ellen a Haditermény zombori kirendeltsége szigorú vizsgálatot vezetett, mely vizsgálat során kiderült, hogy a malom százával követte el a közlelmezési visszaéléseket.

A bácsbokodi malom, amint a Haditermény szakértő malomrevizora a helyszínen megállapította, az összes fennálló rendeletek teljes negligálásával szabad gabona és lisztkereskedést folytatott. Kiderült, hogy **Tománovics** a liszt eladásával körülbelül száz percenttel lépte túl a maximális árakat. A vizsgálatot **Mentényi** bajai főtisztosbíró és az újvidéki határrendőrség és a bajai esendőrség vezette. A tárgyaláson több ügyvéd, rengeteg tanu jelent meg és a vádata **Haditermény** nevében a zombori kirendeltség főnöke: **Veisz Jenő** képviselte. A tárgyalás folyamán **Tománovics** előbb mentő tanuval operált. Azonban a tanu egy része is bajba került. Így például **Pollák Lajos** bácsbokodi gazda mentővallomása közben — elszólás folytán — harminc napi elzárást kapott, míg **Pollák Géza** bajai lakos váratlanul hasonló helyzetbe jutva, — háromszáz korona pénzbüntetést kapott.

Tománovics vevői, körülbelül hatvan-hetven jónévű bajai polgár ellen a Haditermény képviselője a tárgyalás folyamán kiderült adatok alapján külön feljelentést tett, azonkívül két előkelő bajai pénztintézet: a **Szegedi Kereskedelmi és Iparbank** bajai fiókja és a **Kereskedelmi és Iparbank** ellen a tárgyalás szintén közlelmezési kihágási feljelentést eredményezett.

A fővádott: **Tománovics György** keveset szerepelt az ügyben, mert védője orvosi bizonyítványokkal igazolta, hogy védenca az inkriminált ügyekkel már betegsége miatt sem foglalkozhatott, de különben is fivére és a malom tulajdonosa üzlelvezetője: **Tománovics Ernő** vállalta az ügy egész ődumát. A tizenkét órán át tartó és rengeteg részletre terjeszkedő tárgyalásnak eredménye az volt, hogy **Mentényi** főtisztosbíró bűnösnek találta **Tománovics** Ernőt a panasztárgyát képező kihágások körülbelül háromnegyed részében és ezért elítélte három havi eizarásra, mint fő és 500 korona pénzbüntetésre, átváltoztatható két havi elzárásra, mint mellékbüntetésre. A vád tárgyi képező és 20.000 koronát meghaladó értékű liszt elkobzását rendelte el az ítélet. Alkalmazta a főbíró a malomok üzemének eltiltására vonatkozó rendeletet is, minek alapján a bácsbokodi **Tománovics** malom azonnali bezárását és lepecsételését elrendelte.

Maradtak azonban **Tománovics**nak befejezetlen ügyei is, amelyek körül anyomozás még kiegészítésre szorú. Ezek tárgyalására később kerül sor.

Külföldi hírek. A király az ellenség előtt tanúsított kituno szolgálatait elismerésül **Szelefort** úrnő főhadnagynak és **Szathmáry Antal** halinagynak a 28. tábori vadászszázadban, **Konányi Boldizsár**, a 3. honvéd huszárezrednél beosztott főhadnagynak és az ellenség előtt nosi háttát hat hónap **Henrik**, a 1. honvéd gyalogezrednél beosztott halinagynak a hadászati érdemeiért katonai érdemeiért 3. osztályú adományozta.

Aradmegye hódoló közgyűlése.

(A vármegye felirata Károly királyhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt kilenc órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgysorozatán a királynak küldendő hódoló felirat, a törvényhatóság koronázó küldöttségének megválasztása szerepelt. A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számban jelentek meg a rendkívüli közgyűlésen, melyen Baross Ferenc dr. főispán gyengélkedése miatt Dálnoki-Nagy Lajos alispán elnökölt. Unnepélyes csendben nyitotta meg a közgyűlést és a törvényhatósági bizottság tagjai állva hallgatták meg a beszédet, majd a hódoló felirat felolvasását.

Az alispán a következő szavakkal nyitotta meg a közgyűlést:

Tekintetes törvényhatósági bizottság, a trón iránti törhetlen hűség és ragaszkodás őseitől öröklött szent hagyománya, a magyar nemzetnek s a mai rendkívüli közgyűlés első sorban az okból hivatott össze, hogy IV. ik Károly ő császári és apostoli királyi felsége trónralépése alkalmából Aradvármegye közönsége alattvalói hódolatát kifejezhesse.

Egy nemzet minden megifjodó reménye tekint felséges királyunk felé, aki a reánk szakadt vésteljes időkben a fiatalság eltörölhetlen bonyomásával közvetlenül lehet tanuja, hogy a nemzet fiainak százezrei a halálfelelem megvetésével s az ellenség által is megcsodált hősi bátorsággal, mint ontják vérüket, mint áldozzák fel életüket a királyért, a hazáért s aki majdan a vérzivatarok elmúltával s a diadalmas béke idején felséges hitvese ifjú királynénk védő szárnyai mellett a bu nehéz fájdalomait felejtette, a szeretet és igazság jegyében kíván haladni, az egymást megértés, a nemzeti nagyság, a belső felvirágzás áldásos utjain.

Egy új, szebb jövő hajnalaként minden királyi szava, minden királyi tette a tisztelet és ragaszkodáson kívül a szeretet és bizalom új erőforrásait fakasztják szívünkben. S midőn a fejedelmi jogart kezébe vére, hogy mint alkotmányunkat féltve óvó fejedelem mielőbb fejére illesze Szent István koronáját, egy szívvel, egy lélekkel tör ki belőlünk a lelkesezés: Isten áldja, Isten vezérelje felséges urunkat, királyunkat.

A nagyszerű beszéd után Schill József főjegyző olvasta föl Aradvármegye hódoló feliratát, mely a következő:

Császári és apostoli királyi felség! Legkegyelmesebb Urunk! Aradvármegye törvényhatósága a legmélyebb alázattal járul császári és apostoli királyi felséged elé, hogy a legmagasabb trón elfoglalása és Magyarország apostoli királyává megkoronáztatása alkalmából törhetetlen hűséggel és alattvalói ragaszkodással hódoljon császári és apostoli királyi felségednek és felséges hitvesének, Isten áldását kérje felségedre, a királyi családra és felséged uralkodására.

Császári és apostoli királyi felség! A megpróbáltatások idejében, harci zaj, ágyuk dörgése között lép felséged elődei díszes trónjára. Hazánkra egy frosszu háboru súlyos gondja és terhe nehezedik. A létünkért folyó kemény küzdelemben felséged bölcs vezérlete nem egy harcúterem diadalról-diadalra vezetie vitéz seregeinket, megállította, leküzdötte ellenségeinket.

A csaták izzó tüzeiben felséged megismerte a magyar nemzet tántoríthatatlan nűségét, hősi bátorságát, hazámegvetését. A küzdelmek szent hevében egybeforr a király és a nemzet szive

s a benne trónért és haziért kelt magasztos érzések bő forrásai voltak a magyar hősi vér hullásának; legyenek majd bő és tiszta forrásai a béke áldásainak, a trón dicsőségének, hazánk történelmi hagyományokon alapuló nemzeti fejlődésének, felvirágzásának.

Még zug a zivatar, de eivonulóban van már határainkról és távoli morajlása a közelgő béke hurjait rezgeti meg sziveinkben.

Erős a hitünk, hogy dicsőségesen kelő napunk fényének leküzdhetlen ereje végleg szét szórja a komor fellegeteket és a hősök véréből piros hajnalhasadást mihamarabb a béke arany-sugaras korszaka követi.

A magyarok istene áldja meg felségedet és vitéz fegyvereinket, hogy a döntő győzelmet mielőbb kivívassuk, hogy a nagy küzdelmekben megerősödött és megújított nemzet felséged bölcs uralkodása alatt zavartalanul élvezhesse az annyi áldozattal megszerzett béke gyümölcseit.

Magunkat császári és apostoli királyi felséged uralkodói hajlandóságába ajánlva esedezünk, hogy hódolatunkat legkegyelmesebben fogadni méltóztassék.

A közgyűlés lelkes éljenzéssel fogadta a gyönyörű feliratot, amelyet teljes egészében elfogadott.

Aradmegye a hadikölcsönre.

(Két nap még a jegyzés ideje.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Még csak két napon át lehet kölcsönt jegyezni. A tökébőség nagyobb, mint valaha és ha e két napon mindenki képessége szerint tesz eleget kötelezettségének, a hadikölcsön sikere minden érvelésnél hathatósabban fogja támogatni békeakeionkat. A hadikölcsön sikere ugyanis a nemzet ellentállóképességének fokmérője. Mennél nagyobb az az összeg, melyet a nemzet önvédelmi harcának folytatására minden kényszer nélkül onszántából följárul, annál fényesebben cátojjuk meg az ellenséges sajtónak azt a rágalmat, hogy békeajánlatunk kezdődő kimerülésünk jele!

Az állandó választmányja javaslatára Aradvármegye közgyűlése ma kimondotta, hogy a gyámpénztári pénzkészletből 600.000 koronát jegyez a megye az ötödik hadikölcsönből.

A mai napon az aradi intézeteknél a következő-jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál: Telkes Vilmos 60.000, Margetisch Mária Josefa 60.000, Michelbauer Lajos és neje 25.000, dr. Villányi Izidorné 20.000, R. M. 6.000, Friedrich Magdolna 4.000, Aradi Minorita-rendház további 2.400, Ungurás Simon 2.000, Behm Olga 2.000. Mai jegyzés 133.400 korona. Összes eddigi jegyzések: 5.559.550 korona.

Az Arad-Csánádi Gazdasági Takarékpénztárnál ma 262.050 koronát, eddig összesen 4.321.000 koronát jegyeztek.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaságnál a mai napon az alábbi jegyzések történtek: Nagy János 4.000, Bleicseifer Miklós 6.000, Kádár Kálmán 500, Voronittag Rozália 500, Klein Dezső 3.000 korona. A mai jegyzés 14.000 korona. Az összes eddigi jegyzés 1.303.550 korona.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál ma az alábbi nagyobb jegyzéseket eszközölték: Binder János Tótvárad 10.000, Krenovky Szilisztré 7.000, Pivovarnik György 1.000, Csirg Tótor 1.000, Szász György 1.000, Szász Eleonóra 3.000, Luntras Elműve 1.000. Egyéb jegyzések 600 korona. Összes eddigi jegyzés 976.650 korona.

A Victoria Takarékpénztárnál ma 10.300 koronát jegyeztek. Összes jegyzés a mai napig 972.400 korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai napon a következők jegyeztek: Singer Antal Lippa újabb jegyzés 10.000, Frisch Herman 8.000, Lenkivitz Nándor 7.000, Balogh Imre és neje Belényesujlak 2.000, Lengyel Aladár vadásztizedes 2.000, Gold János tanító Nagyvarjas 1800, Stark Sándor újabb jegyzése 1.000, Izsák Izidor Botfej 1.000, Solti Zoltán 500, Ifj. Bauer Károly 500, Halmos Gyula 400, Kossuth-utcai fiúiskola 300, Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete jegyzései 196.000 korona. Eddigi összes jegyzés 598.900 korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma 47.400 koronát, eddig összesen 545.500 koronát jegyeztek.

„Kárpátok karácsonyfája” Aradnak.

(A házezred ajándéka az aradi árváknak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi 33. gyalogezred parancsnoka, Fehér Imre ezredes már számos jelét adta Arad polgársága iránti nemes érdeklődésének és őszinte rokonszenvének. A házezred kiváló egyéni tulajdonságokkal felruházott parancsnoka, aki iránt a regiment minden katonája igaz szeretetet és ragaszkodást érez, most ismét megmutatta, hogy a legvéresebb harok közepette sem feledkezik meg arról a városról, amelynek fiai az ő atyai felügyelete alatt állnak őt a haza határbercein. A szigorú, de igazságos parancsnokban most a szeretet meleg ünnepének előestéjén a szív magasztos érzésének hurjai rezdültek meg a harmezón és Aradra gondolva, az árvákra esett tekintete. Ezrede katonáival egyetemben elküldte Aradnak a Kárpátok két karácsonyfáját: az egyiket a város polgárainak, a másikat pedig az Aradon nevelt árváknak szánta azzal a kétszer koronával egyetemben, amelyet karácsonyi adományként gyűjtetett a katonái között. A levél ma érkezett meg Varjassy Lajos polgármesterhez, a pénzt és a két karácsonyfát pedig a napokban fogja hozni a harcúteréről Gürsch Albert százados. A legnemesebb emberi érzelmektől áthatott levél a következőleg szól:

Nagyságos Polgármester ur! A szeretet ünnepének küszöbén a harminchármasoknak, Arad fiainak emlékezése odaszáll a szülővárosához, az árván hagyott családai fészkekhez. Üdvözlést, szeretetet küldenek haza a harminchármasok, innen a Kárpátok havas bére-teteiről, ahol az ország földjét, határát védve küzdenek, harcolnak immáron harmad esztendeje szereteteikért, az otthonvalókért. És az otthonmaradottaknak, Arad népének, közönségének, megemlékezésül a harmadik háborus karácsonyünnepre, a Kárpátok karácsonyfáját küldjük Nagyságodnak, mint Arad első polgáranak igaz, őszinte üdvözléssel, s azzal az óhajattal, engedje meg a seregek Ura, hogy a szeretet ünnepe a boldogságot, a viszontlátást valósítsa meg, hozza közelebb.

S a harmadik háborus karácsony alkalmán a harminchármasok szeretettel emlékeznek meg azokról, akiket a sors megfosztott a szerető családi otthon melegétől, Arad árváiról, s karácsonyfát küld azoknak is. Ezen felül pedig az ezred tisztikara és legénysége karácsonyi ajándékként az aradi árvaházak neveltjei részére — felekezeti költségek nélkül — 2000 koronát ad.

A két karácsonyfát, valamint az adományból az ezredparancsnokság nevében és megbízásából Gürsch Albert százados ur adja át személyesen Nagyságodnak. Hareter, 1918. december 15. Őszinte üdvözléssel, igaz tisztelettel Fehér s. k. ezredes, ezredparancsnok.

Aradi nők alapítványa

Zita királyné koronázásakor.

(Kintzig Jánosné főispánné akciója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Meghatóan szép gondolat fog testet ölteni, hisszük, legközelebb abban a tervben, amelyet városunk főispánjának fenkölt lelkü hitvese vetett fel s amelyről az Aradi Közlöny munkatársa ma hosszabb beszélgetést folytatott öméltóságával.

Ma délután Kintzig Jánosné telefonon magához kérette az Aradi Közlöny munkatársát, aki előtt öméltósága kijelentette, hogy Zita királyné megkoronázásának emlékére mozgalmat indított Arad város hölgyei köreiben olyan alapítvány létesítése iránt, amely szegény szülőasszonyoknak biztosítana gondos ápolást és gyógykezelést.

— Hogyan gondolja méltóságos asszony ezt a valóban magasztos tervet megvalósítani?

— A koronázás napján az egész magyar nemzet bemutatja alattvalói hódolatát a felséges királyi párnak. Ófelsége Károly király koronázásának emlékét Arad város törvényhatósága fogja méltó módon megörökíteni. De maradhatunk-e mi aradi nők tétlen akkor, amidőn Magyarországnak oly hosszú idő óta újra királynéja van? Midőn egy szép lelkű és nemes gondolkodású királyi asszonynak fejére koronát tesznek? Különösen akkor, amikor Zita királyasszonynak a hölgyek kötelességéről való felfogását cselekedeteiből ismertük meg?

— A Pro Transsylvaniae mozgalomra méltóztatik gondolni?

— Arra is és másra is. Amióta Zita királyasszony a nyilvánosság előtt szerepel: minden gondolata és tette az asszonyi kötelesség gyönyörű ideálja volt. Most erdélyi útján is példát adott nekünk magyar nőknek, hogy mit kell cselekednünk. Ezen az uton mindenütt a gyermekek iránt érdeklődött, különösen pedig a hősök, a harterően elesettek és szenvedők gyermekei iránt. S ahol csak lehetett, a segedelem meleg oltalmát nyújtotta feléjük. Mennyivel inkább kötelességünk nekünk, hogy ugyanezt tegyük.

— S hogyan gondolja méltóságod a részletek megvalósítását?

— A legmegfelelőbb módját abban látnám, ha az aradi nők és leányok egy Zita királyné felséges nevével elnevezett koronázás- emlékalapítványt létesítenének, olyan szülőnők részére, kiknek férjei a csatatéren különösen kitüntették magukat s akiknek az élet több gondot adott, mint vagyont.

— S hogyan juttatnák el a segédelmet az illető nőknek?

— Azt hiszem legcélszerűbb lenne ágy-alapítványt létesíteni szegénysorsú aradi anyák részére. Méltó megemlékezés volna ez örök időkre felséges királynénk koronázásáról, méltó hála hőseink iránt, kik annyit szenvedtek a rettenetes háboruban s akiknek családja az alatt, míg ők kint küzdöttek, itthon talán a gond keserű kenyerét ette. De méltó és emberies cselekedet volna Arad város női-társadalmáról is, mely teljes egészében megérti és átérzi az anya és gyermekvédelem feladatának magasztosságát. Hiszen a gyermekek ma igazán a legdrágább kincsük a hazának s jövőnk reményének sokkal inkább alapjai, mint bármikor.

— S tervének megvalósításához bizonyára nagy reményeket fuz méltóságos asszony?

— Minden bizonnyal. Nem kételkedem

egy pillanatig sem az eredményben. Milyen szép és megható eredményt lehetne feltüntetni, ha kivétel nélkül minden aradi nő és honleány, még a legszegényebb is, akárcsak egyetlen koronával hozzájárulna a nemes alapítványok összegéhez. De hiszem, hogy az áldozatkészség forrása erősen buzogni fog s a vagyonosabb nők tekintélyes összegekkel fognak hozzájárulni célunk eléréséhez, hiszen két drága fogalom ösztönzi őket az adakozásra: Zita királyné neve és a magyar gyermekek életének és egészségének megóvása. Ennél szebb hódolatot az aradi nők nem mutathatnak be felséges királynénk előtt. Ma nem kell, sőt nem is lehet az aradi nőknek Budára zarándokolni, nem kell ezeket beleoljni koronázási toalettekbe: nem szebb-e, ha ez összegnek egyrészt erre a célra fogják fordítani?

— Még csak a gyűjtés részletei iránt érdeklődöm. Ha kegyes lenne a méltóságos asszony az Aradi Közlöny olvasóit erről felvilágosítani?

— Sokféle megoldásra gondoltam, de legcélszerűbbnek mégis csak azt találtam, ha Arad város hölgyei minden gyűjtési kényszer nélkül önként és spontán ajánlják fel a nemes célra szánt összegeket. A házról-házra való gyűjtés levonna értékéből ennek a gondolatnak, míg ha mindenki személyesen, vagy postautalványon küldi el azt az összeget, amelyet nélkülözni tud, testet ölthet ez a magasztos gondolat.

— S hová kell küldeni az összegeket?

— A térjem szíves volt e váltalni a kéresemre e tervnek gondnoki szerepét s szívesen vállalkozott arra is, hogy a főispáni hivatal felajánlja erre a célra. Így legcélszerűbb lesz, ha mindenki a főispáni hivatalhoz fogja elküldeni, vagy személyesen elvinni adományait. Amint én az aradi hölgyek áldozatkészségét s minden nemes cél iránt való buzgó érdeklődését ismerem, senki sem fog elmaradni s méltó emléket fog állítani az aradi nőknek a koronázás nagy napjára.

Chlam Martinitz

osztrák miniszterelnök.

(Az osztrák kormányválság megoidása.)

— Bécsi tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A parlament tolyosóján azt beszéltek, hogy Spitzmüller Sándor dr. kormányalakítási kísérlete megbukott. Ofelsége Chlam Martinitz grótot biztá meg az osztrák kormány megalakításával.

Bécsből jelentik: A Chlam Martinitz kabinet már meg van alakítva. Chlam Martinitz a miniszterelnökségen kívül a földmivelésügyi tárcát is magának tartja, a melyet már a Körber kabinetben is viselt. Georg, Hussanek, Trnka és Bobrinszky megtartják tarcájukat. Bärenreuter ismert német politikus tárcánélküli miniszter lesz és Urbán dr. német pártvezér a kereskedelmi tárcát vállalta.

A kabinet ilyen összeállításával a csehek is és a németek is ket emberrel vannak képviselve a kormányban.

Chlam Martinitz hír szerint nem fog sietni a parlament összehívásával, hanem a tizenegyedik szakasszal akarja a legfontosabb intézkedéseket életbe léptetni. A kiegyezést mindenestre ilven módon léptetik életbe, de Spitzmüller volt miniszterelnök — ki a jelenlegi minisztériumban a pénzügyi tárca vezetését vállalta magára, — személyi biztosíték arra, hogy Tisza István és Stürgkh gróf között létrejött megállapodások teljességgel érvényben maradnak.

MOZGOKEP SZINHAZ.

Summi Marica — Bogdán Stimoff.

(Bolgár nemzeti film, bemutatja az Uránia.)

Ez a kétfős cím egyet jelent. Jelenti a hős bolgár nép himnuszát és jelent egy nevet, a mely maga hordja mindazt a bátorságot, erélyt, tudást és hazatiságot, a melyről ez a nemzet híressé lett. Nagy időknél nagy eseményei hozták a bolgár nemzetet szoros barátságba és fegyvertársaságba a művelt Európával. Ekkor ismerték fel, hogy a Balkán e népében mennyi értékes erő szunnyadozik, mennyi lelkesedés, mennyi tudás.

A bolgár újjáébredés dicsőséges himnusza az a film, a melyet a bolgár király O felsége részvételével, a bolgár nemzet iránti rokonszeny tápiálására készítettek és mutatnak be mindenütt, ahol a hadierényeket, a hazatiságot megbecsülni tudják. Egy bolgár paraszt története ez, aki Amerikába vándorol és a világháboru kiütése alkalmából visszajön, önként jelentkezik, be áll nemzete hadseregébe és szemtanuja és részese hazája minden dicsőségének.

A szövetséges udvarok kívánságára a berlini Uniongyár egész személyzetével rándult le Bulgáriában, ott eszközölte a felvételeket, eljuttott a harcterre is és ott Ferdinánd király jelenlétében folytatta a felvételeket. Már maga az a tény, hogy a világ egyik legkiválóbb gyára vállalkozott ezen jótékony célra készült film felvételére és az a tény, hogy az udvari körök méltónak találták a filmet arra, hogy a szövetséges államok mindegyikében külön udvari előadás keretében bemutassák, elég dicséret volna.

A színház a budapesti bemutatót megelőzőleg hozza ezt a kiváló filmet. Teszi ezt pedig azért, mert most látja legaktuálisabbnak a filmet, amikor a bolgárok hős seregei gázolnak át a Dobrudzsán, és magyar vér keveredik össze bolgár verrel, az itatja minden meghódított talpalatnyi földet. Most nézze meg mindenki a filmet és lássa egy nemzet nagyságának, hősiességének szimbolumát. Az érzések belső igaz melegsége adjon tüntető erőt szeretetünknek és rokonszenvünknek. Ezt akarja a film bemutatása elérni, és ezt várja a közönségtől a bolgár nemzet is.

* **Ég a cirkusz!** (Nagy artista-dráma az Apollóban.) A cirkusz világában kétszeres ereje van a drámai összeütközéseknek: a közönség azt hiszi, hogy az illúzió, amivel rá hatnak, nem köznapiság belül s azt hiszi, hogy a pójácák, akiknek tittes a bugyogójuk és a szemhéjuk, akik nevetnek és nevetteknek, boldog emberek is. A cirkusz emberei csak boldogok lehetnek. Milyen döbbenetes azután, ha az el-lenkezője derül ki ennek. Szíven üti az embert ezen a képen két elrabolt gyermeknek a sorsa, akik a cirkuszba kerülnek. Mindketten árvák s nevelőanyjuk, egy grófnő, rájuk testálja a vagyonát. Am az a rokon, aki erre a vagyonra éhes, el akarja tenni láb alól a gyermekeket, akikről még azt sem tudja, hol élnek. Különös események vezetik rá. De bünös műve meghusul s az a rémes kaland, amiben a gyermekeknek részük van, mikor az égő trapezról, az égő cirkuszról kell megmenekülnök, nekünk is feledhetetlen élményünk marad. A nagyszabású artista-dráma csütörtökön és pénteken mutatja be az Apolló-színház egy rendkívül szellemes vigjátékkal együtt, amelyben Anna Müller Lincke játsza a főszerepet.

Lloyd George beszéde a központiak jegyzékéről.

(Az angol miniszterelnök nem utasít vissza.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Reuter-ügynökség Lloyd Georgenak az alsóházban mondott beszédéről a következőket közli:

— Lloyd George azzal kezdte beszédét, hogy az alsóház előtt a legborzalmasabb felelősség sulyával jelent meg, mely élő ember vállaira nehezedik. Mint a korona legtöbb tanácsadója, ebben a leghatalmasabb háboruban, amelybe az ország valaha belekeveredett, érzem a felelősség sulyát, hiszen e háború lefolyásától az ország sorsa függ. Ez a legnagyobb háború, amelyet valaha folytattak. Súlyosabb és nehezebb, mint bármely más, amelyet Anglia valaha megért. Azok a kérdések, amelyekért a szörnyűséges harc folyik, a legmélyrehatóbbak és soha még az emberiség nem keveredett olyan bonyolult viszálykodásba, mint ebben a háboruban. Az új kormány felelőssége a német birodalmi kancellár nyilatkozata folytán váratlanul fokozódott. A kancellárnak a birodalmi gyűlésben tett nyilatkozatát egy jegyzék követte, amelyet az Egyesült Államok minden kommentár nélkül közvetítettek nekünk. A választ a kormány vitéz szövetségeseinkkel teljes egyetértésben fogja megadni. A nézetek kicsérélése a jegyzék felett természetesen még nem történt meg, mert csak nem régen érkezett meg a jegyzék arról a beszédéről, mely a javaslatot megelőzte. És miután a jegyzék alapján véve csak ismétlése, vagy inkább körülírása a békejegyzék tárgyának, annak megérkezését be kellett várnunk. Rendkívüli örömmel szolgál, hogy a szövetséges államok mindegyike önmagában függetlenül a másiktól, ugyanarra a következtetésre jutott. S nagy örömmel szolgál, hogy az első választ Franciaország és Oroszország küldték, mert kétségtelenül nekik van joguk a felszólításra elsőnek válni, hiszen az ellenség még az ő területükön áll és az ő áldozataik a nagyobbak. A választ már nyilvánosságra hozott s a kormány nevében most itt világos és végleges támogatást nyújtott.

(Lincoln szelleme.)

— Ha egy ember, vagy az embereknek egy bizonyos köre, amely kizárólag, vagy elégséges ok nélkül egy oly borzalmas harc meghosszabbítását kívánná, mint aminő a jelenlegi, oly bünnel terhelné a lelkét, amelyet egy Océán vize sem moshatna le. De másrésztől ép oly igaz, hogyha egy ember, vagy az embereknek egy köre, fáradtságból, vagy kétségbeesésből fel akarná adni a harcot, anélkül, hogy a legnagyobb célt, amelyért sikra szállt, elérte volna, következményeiben a legsúlyosabb gyávaság vétkeket követné el, amelyet államférfiú valaha elkövetett. Lincoln Abraham ismert szavait bátorodom idézni, amelyeket hasonló körülmények között mondott: „A háborút egy cél érdekében indítottuk meg, egy világcél érdekében és ez a háború véget fog érni, ha ezt a célt elértük.” Remélem, hogy addig sohasem fog véget érni, míg ez meg nem történt. Valószínű-e, hogy e célokat elérjük, ha a német kancellár felszólítását elfogadjuk?

— Melyek a németek békejavaslatai? Ilyenek nincsenek! Belépni egy olyan konferenciába Németország felhívására, amely önmagát győztesnek jelenti ki, ama javaslatok ismerete nélkül, amelyeket Németország tenni

egy olyan hurokba illesztjük, amelynek két vége, Németország kezében van. Német dolgokban nem vagyunk teljesen tapasztalatlanok. Nem ez az első eset, amikor az egész Európát árnyékba borító hatalmas deszpotizmus ellen küzdöttünk. Nem ez volna az első eset, amikor segédkezet nyújtunk, egy katonai deszpotizmus megdöntésére. Mi vissza emlékezhetünk a deszpoták egyik legnagyobbikára. Ha semmire való terveinek végrehajtására előszerűnek látszott, úgy kedvelt eszköze volt, hogy a békehozók aláírásával jelenjen meg. De rendszerint oly körülmények között jelent meg, amikor egy időre hódításait ásszimilálni, vagy csapatát új hódításokra reorganizálni óhajtott, vagy pedig, ha alattvalói a fáradtság és részvételenség jeleit mutatták. O mindenkor az emberiség nevében apellált a békére és kívánta a vérontás befejezését, amely miatt megrendültnek tüntette fel magát, míg a valóságban mégis csak ő volt érte a felelős.

• — Elődeinket egyszer már megcsalták. De úgy ők maguk, mint Európa keserűen bánták ezt meg. Az ellenség a nyert időt arra használta fel, hogy csapatát Európa szabadsága ellen még halálosabb támadásra reorganizálja, mint bármikor ezelőtt. Ilyen példák következtében a központi hatalmak jegyzékét emlékeink által indokolt nyugtalanság jelentős mértékével kell mérlegelnünk. Ugy véljük, hogy a jövőben tudnunk kell, mielőtt ilyen felszólítást fontolóra veszünk, hogy Németország kész hozzájárulni ama kizárólagos feltételekhez, amelyek között Európában a béke elérhető és megtartható. Ezeket a feltételeket a szövetségesek minden vezető államférfia már ismételtlen közölte és Asquit is ismételtlen ismertette.

— Fontos dolog — mondotta beszédét folytatva a miniszterelnök — hogy ebben az ügyben, mely életet és halált jelent milliókra nézve, ne történjen tévedés. Ismételnem óhajtom ezért feltételeinket, amelyek a következők lennének:

Teljes helyreállítás (restitucion), teljes elégtétel, (reparación) és végül hatáson garanciók.

— Használt-e a német kancellár egyetlen olyan szólásmódot, amely arra mutatna, hogy kész az ilyen béke elfogadására? A kancellár beszédének igazi tartalma és stílusa elutasítása amaz egyetlen, feltételek alapján való békének, amelyek mellett — és csakis ezek mellett — a béke lehetséges. A kancellár még arról sincsen meggyőződve, hogy Németország a szabad nemzetek jogai ellen intézett támadást. Hallgassák csak meg mit mond a jegyzék: A központi hatalmak egyetlen pillanatra sem tértek el attól a meggyőződéstől, hogy más nemzetek jogainak részéről való tiszteletben tartása minden tekintetben összeegyeztethető saját jogaikkal és jogszerű érdekeikkel.

(Megjegyzés: A német jegyzék ennek megfelelő szakasza szószerint így hangzik: Ők (a központi hatalmak) mindenkor szilárdan ragaszkodtak ama meggyőződésükhöz, hogy saját jogaik és indokolt igényeik nem állanak ellentétben más nemzetek jogaival.)

(A porosz militarizmus.)

— Ezután Lloyd George azt kérdezi, hogy

nemzetek tiszteletben tartása Belgiumban és Szerbiában? Belgiummal szemben a harc önvédelem volt — mondja a kancellár. — Azt hiszem Belgium óriási hadseregének fenyegetése alatt. (Óriási derűtlenség.) Ugy gondolom, hogy félelemből nyomultak be Belgiumba, a belga városok és falvak felgyújtására, a lakosság ezreinek lemészárlására, az öregekre és fiatalokéra egyaránt és a megmaradtak jobbagyságba hurcolására. Abban a pillanatban hurcolták őket rabszolgaságba, amikor a jegyzékükben írtak a más nemzetek jogainak tiszteletben tartására vonatkozó rendíthetetlen meggyőződésükről. Németország jogszerű érdekei-e ezek az erőszakosságok? Tudnunk kell, hogy nem érkezett el az időpont a békére. Csak ilyen az az engesztelés az ő kézzel fogható büntetteikért. Két és fél évvel azután, hogy a garanciákat borzalmas tetteikkel így semmivé tették.

— Teljes ünnepélyességgel kérdezem, van-e arra bármilyen garancia, hogy Németország a jövőben nem fog újra felhasználni hasonló kibúvókat bármilyen békeszerződés felborítására, amellyel a porosz militarizmussal esetleg köthetnénk.

— A miniszterelnök beszéde további folyamán azt jelentette ki, hogy meggyőződése szerint a kormány újjalakításának módja a háború folytatása szempontjából a legmegfelelőbb. A helyzet gyors elhatározásokat követel. A szövetségesek azért szenvedték egyik csapatát a másik után, mert elhatározásaikban mindig késedelmeskedők voltak. Az új intézkedések nem korlátozzák a képviselőház ellenőrző jogát. A háború folyamán a hajózást, amely az ország életére legfőbb, a szó valóságos értelmében államosítani fogják. A kormány azt reméli, hogy rövid idő múlva nemcsak a meglévő hajópark teljesítőképességének fokozására terjeszthet majd be terveket, hanem új hajók építéséről is beszámolhat, amelyekkel a háboruban szenvedett hajóterület veszteségeit pótolni fogják.

(Nemzeti bójtnapok.)

• — A miniszterelnök ezután rátért a közéletkérdéseire és felszólította a nemzetet, hogy támogassa a kormányt és úgy ossza el az ételmet, hogy senkinek se keljen éheznie, csupán azért, mivel más bőségben él. Határozzon el a nemzet, hogy a háború idején nemzeti bójtót tart. A kormány haladéktalanul diktatórt fog kinevezni, aki az általános nemzeti szolgálatnak polgári és katonai részét fogja vezetni. A kormány a polgári szolgálat bevezetését azzal szándékozik megkezdeni, hogy minden ipari vállalatot aszerint osztályoz, hogy fontos-e a hadviselésre nézve, vagy sem.

Ezután a gyarmatokról beszélt és azt mondotta, hogy egy birodalmi konferencia összehívását tervezi, mert meg akarja ismertetni az angol birtokokat az általános helyzettel.

A szövetségeseknek egymáshoz való viszonyáról úgy nyilatkozott, hogy többet kellene egymással tanácskozniok és hogy az egységes front rendszere nagyon szükséges. Végül azt jelentette ki, hogy életének egyik legfájdalmasabb eseménye az, hogy Asquith-tól meg kellett válnia.

(Egységes hadvezetés.)

A Ruszkij Invalid értesülése szerint Anglia, Oroszország és Franciaország befejezték az egységes hadvezetésre irányuló tervek előmunkálatait. Mindhárom országban szigorú belpolitikai rendszabályokat léptettek életbe, hogy minden erőt a hadviselésre fordítsanak.

(Formális választ ad az entente.)

Majd így folytatta beszédét Lloyd George: Poroszország amióta a katonai kaszt kezébe jutott rossz szándéku, kevély és fenyegető erejével hivatkozva, a szerződéseket saját tetszése szerint tiszteletben nem tartó szomszéd volt, amely egyik szép területet a másik után a gyöngébb szomszédjaitól kikerülő támadásra szolgáló fegyverek használásával vette el. Minden pillanatban kész volt arra, hogy hirdesse, hogy a fegyvereit használni akarja. Mindig keblemetlen, békebontó szomszéd volt Európában. Rettenetes botorság volna, ha nem törekednénk arra, hogy ezt a kardesőrtöt Európá utcáin az összes ártatlan békés polgároknak nyugtalanítóját most úgy kezeljük, mint egy támadást a nemzetközi jog ellen. Maga Németország szava, amely Belgiumot kitette elpusztításnak, Európát nem fogja többé kielégíteni. Mi mindnyájan hittünk, mi mindnyájan bízunk benne. De ő engedett a kísértés első nyomásának és Európát a vér örvénybe mártották.

— Mi várni akarunk addig, amíg meghalljuk, hogy micsoda feltételeket és biztosítékokat kínálak a németek. Másokat, jobbakat, biztosabbakat, mint azok, amelyeket oly könnyen megszegett. Addig is bizalmunkat inkább helyezzük egy törhetetlen hadserégbe, mint egy megszegett szóba. (Zajos tetszés.) Pillanatnyilag nem hiszem, hogy tanácsos volna rá nézve, hogy valamit hozzáfűzzek a külön meghíváshoz. Formális választ a szövetségesek a legközelebbi napok folyamán meg fogják adni.

Mintán Lloyd George befejezte beszédét Asquit állt fel szólásra.

— Az ellenzék első padjában — mondotta — első kötelessége, hogy Lloyd Georgeot egész szívvel üdvözölje, amiért a korona szolgálataiban a legnagyobb állást elvállalta, hogy az ellenzék padjából beszél, nem jelenti azt mintha az ellenzék vezére akarna lenni. Most nincs ellenzék és egyetlen vágya, hogy minden tapasztalását a haza rendelkezésére bocsássa. (Zajos helyeslés.) Az utolsó kormányt nem érte kudarc a háború vezetésében, s ha történetek is hibák, nem hanyagságból vagy restségből követték el. Asquit ezután áttekintést nyújtott azokról a kérdésekről, amelyekkel a kormánynak a háború kezdete óta a szárazföldi, a tengeri és a gazdasági hadviselésben foglalkoznia kellett.

Ellopták Franyó Károly százados kasszáját.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az éjszaka hihetetlen vakmerőséggel végrehajtott lopás történt Szegeden. Ellopták a felsőiparisiskolai kórházban elhelyezett gazdasági hivatal vaskasszáját, amelyben mintegy tizenöt ezer korona volt. Ma reggel fődöztek föl a lopást, amikor kinyitották az irodahelyiségetl Franyó Károly százados, a gazdasági hivatal vezetője azonnal jelentést tett az esetről az állomásparancsnokságnak, amely a rendőrséget értesítette a lopásról.

A Kálvária-téren van a 3. számú felsőiparisiskolai tartalékkórház, amelynek földszintjén vannak a gazdasági hivatal helyiségei. Ez a hivatal intézi az összes szegedi tartalékkórházak gazdasági ügyeit. Az összes orvosok és az ápolószemélyzet fizetését is ez a hivatal utalja ki. Néha igen nagy összeget őriznek a gazdasági hivatal kasszájában. Eisején is mintegy kétszáz ezer koronát utaltak ki. Hétfőn 14.720 koronával zárták le a kasszát. Ma reggel negyvenöt ezer korona érkezett a gazdasági hivatalba. A pénzt még tegnapi várták, szerencsés véletlenül mult, hogy ez az összeg is nem esett a tolvajok zsákmányául.

A lopásról való értesítés után Borbola Jenő és Dreyer József dr. bűnügyi rendőrkapitányok az összes detektívekkel kihajtották a felsőiparisiskolai kórházba és azonnal megkezdtek a nyomozást. Mindenekelőtt meghagyták, hogy a kórházból senki el nem távozzon. Ezután helyszíni szemlét tartottak. A gazdasági hivatal pénztárhelyisége, ahol a lopás történt, a kórháznak a huszárlaktanya felőli oldalára esik. A szoba földszintes ablaka egy kis térségre nyílik. Az ablak mintegy harmadfél mé-

ternyi magasságban van a föld színétől. A helyiség jobbsarkában, közvetlenül az ablak mellett volt a vasból készült kassza, amely negyven centiméter magas, hatvanhárom centiméter hosszú és negyvenhárom centiméter széles. A súlya 50 kilogramm. A kassza a padozathoz szegezett deszkalapokra volt erősítve, két csavarral. A feketére lakkozott kassza két oldalt fogóval, felülről csapóajtóval, középen pedig kuleslyuk-csapóajtóval van ellátva. A tettesek a nyomozás adatai szerint lefeszítették a deszkalapokról a kasszát, kinyitották az ablakot és azon keresztül minden valószínűség szerint kőtellel leeresztették az utcára.

A lopást legalább is ketten követhették el, még pedig föltétlenül olyanok, akik a helyi viszonyokat alaposan ismerik. Körültekintő óvatossággal dolgoztak, a kórház őrsége semmiféle zajt nem hallott és a huszárkaszárnya őrségeinek figyelmét is el tudták kerülni.

A nyomozásról az így érdekében egyelőre csak annyit közölhetünk, hogy a kórházban egész délelőtt folytak a kihalgatások, amelyek már eddig is teljes eredménnyel bíznak. A nyomozás adatai alapján a gazdasági hivatal egyik irnokát őrizetbe helyezte a rendőrség. A nyomozást nagy apparátussal folytatják.

H I R E K.**Rekvirálás Marosborsán.**

(A maroskaproncai tanító a bűnös.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megirtuk, hogy Marosborsán az ott rekviráló bizottság két tagját a csendőrség letartóztatta és az aradi ügyészség fogházába szállította, mert rájöttek arra, hogy súlyos visszaélést követtek el. A visszaélés, mint most értesülünk, Putnoki Jenő maroskaproncai tanítónak és a maroskaproncai rendőrnek lelkét terhelő, akiket Marosborsára községbe küldött ki, Dálnoki Nagy Lajos alispán megbízásából, Salac Gyula radnai főszolgabíró, a rekvirálás végrehajtása céljából. De ennek a fontos megbízásnak nem úgy felelt meg, amint azt az a nagy közérdek megkövetel, amelyet a gabona feltárása épp a mai napokban szolgálni óhajt.

Putnoki Jenőt a marosborsai lakosok jelentették föl az ottani csendőrségen. Putnoki csak pár nappal ezelőtt kezdte meg az új rekvirálást, s a rendőrrel együtt járt házról-házra a gabonaneműek felkutatása céljából. A talált gabonaneműeket mindenütt lefoglalták jelentette ki. Azonban alig, hogy kitette a lábát valamelyik házból, a községi rendőr visszament a gazdához azzal az üzenettel, hogy a tanító bizonyos összeg fejében hajlandó a felét bejelenteni a lefoglalt gabonamennyiségnek. Ilyenformán tíz-tizenegy gazdától öt-öt száz koronát szedett be a tanító és a rendőr. A gazdák azonban nem hagyták annyiba a dolgot, nyomban bejelentették azt Farkas Áron marosborsai jegyzőnek s az ottani csendőrségnek. A jegyző azután nyomban elrendelte a tanító és a rendőr letartóztatását.

A letartóztatás, mint említettük, Marosborsára község területén történt és a csendőrség, amely a tanítót és bűntársát letartóztatta, szóbeli jelentésében illetékes helyen azt adta elő, hogy az odaváló tanító követte el a deliktumot. Ennek a jelentésnek alapján került sajnos az ottani fedhetlen életű, derék tanítónak a neve ebbe az ügybe és természetesen, hogy mintán maga a hatóság is meggyőződött arról, hogy a maroskaproncai tanító az, aki ma az ügyészség fogházában várja az igazságszolgáltatás lefolytatását, csak sajnálatos tévedés alapján történhetett meg az a keblemetlenység, amely a marosborsai tanító tisztelt nevét ezzel az ügyvel kapcsolatba hozta.

— A királyi ház a koronázáson Budapestről telefonálja tudósítónk: A december 30-án tartandó koronázó ünnepélyen az uralkodóháznak harminchat tagja vesz részt. A fenségek közül azok, akik nem Budapesten laknak csak a karácsonyi ünnepek után érkeznek a fővárosba.

— Egy hős honvédezés levele Pap I. János püspökhöz. A honvédség egyik legkiválóbb tisztje, Kratochwil Károly ezredes, a következő szép levelet intézte Pap I. János aradi görögkeleti román püspökhöz: „Méltóságos püspök ur! Ezredemben teljesíti magasztos kötelességét az ön egyik lelképásztora, Popovics Virgil görögkeleti táborigazgató. Immár hat hónap óta megszakítás nélkül, a legnehezebb viszonyok között, az olasz haretér borzalmai közepette, gyakran ágyú- és golyótüzből, fáradhatatlanul és rettenthetetlenül, hivatásának magaslatán állva, teljesítette és teljesíti szent kötelességét. A legénységet buzdítja, oktatja, vigasztalja, támogatja, sebesültek és betegek fájdalmait enyhíti és mindenkor oly odaadást és önfeláldozást tanusított, hogy mindnyájunk becsülését és szeretetét kiérdemelte. Különösen méltányiást és elismerést érdemel Popovics lelkész ur működése a román legénység hazafias szellemének emelésében és mondhatom, hogy igen nagy része van abban, hogy románjaink, helyüket mintigaz hősek, mindenkor és mindenalkalommal méltóan megállították és nem egyik zűlékezre igazi diszciplínává vált. Amidőn most a szent ünnepek előtt állunk, kötelességemnek tartom, hogy mindezeket méltóságodnak, mint derék táborigazgató lelkészem egyházi felelősségének tudomására hozzam, hogy méltóságodnak alkalma legyen hívei előtt őt, mint a kötelességtudás mintaképe odaállítani. Fogadja méltóságod igaz nagybecsülésem őszinte kifejezését. Táborigazgató posta 14, 1916 december 13-án. Kratochwil Károly, ezredes, a nagyváradi 4-ik honv.-gy.-ezred parancsnoka. — Popovics Virgil, temesmegyei győrödi román lelkész.

— A dinasztia házi minisztere. A királyi haláléletem felvételénél és az új király számára a trónörökösödés megnyitáról való értesítésénél a közös külügyminiszternek elsőrangú közjogi teendői voltak, de nem mint közös külügyminiszternek, hanem mint a császári és királyi ház miniszterének hatáskörét az 1852. április 12-iki és május 27-iki legfelsőbb elhatározások állapították meg, de ezeket soha a nyilvánosság számára közzé nem tették. Éppen ezért Simonyi Lajos báró a delegációban meginterpellálta Beust gróf akkori közös külügyminisztert, hogy mit tartalmaznak azok a legfelsőbb rendelkezések. Az interpellációra Beust gróf (1868. március 7) a következő választ adta:

A császári és királyi ház miniszterének teendői a közös külügyminiszterium közigazgatási ágazatának második osztálya által végzetnek, a hatáskörébe az uralkodó háznak a következő magánjogi ügyletei tartoznak:

1. A nevezett osztály az uralkodó ház tagjainak összekeléséről az egyezkedést viszi és a házassági szerződések véglegességét, kiállítását és megerősítését (ratifikáció) követeli;

2. ha a főhercegnők, magyar és cseh királyi hercegnők külföldi hercegekkel kelnek össze, ezeknek a végrendelet nélküli és trónöröklési jogról való lemondásánál közbenjár;

3. A legfelsőbb uralkodó ház tagjai között előforduló halálozási esetekben a főudvarmesterei és főudvarnagyi hivattalal közösen jár el;

4. az uralkodó ház tagjainak születését, esketését és halálozását a külföldi uralkodókkal tudatja;

3. a k... (aradi) 6 os. és kir. fel...
 4. a legmagasabb válaszokat előkészíti;

6. a legfelsőbb udvar és tagjainak jogi követeléseit és igényeit a külföldön védi.

— Bölket eltiltotta a német császár a repüléstől. Berlinből jelentik: A német császár a lotharingiai fronton tett utolsó látogatása alkalmával beszélgetett *Berehtold* főhadnaggyal, a Pour le Mérite tulajdonosával. A császár Bölke százados haláláról beszélt és többek között a következőket mondotta:

— *En et akartam neki tiltani a további repüleseket, ő azonban sajnos, nem akarta abba hagyni.*

— A hadseregszállítók alkalmazottait kitüntetik. Mint értesülünk, a katonai felügyelet alatt álló hadseregszállító üzemek katonai parancsnokai utasítást kaptak arra nézve, hogy az üzemek kiválóbb tisztviselőinek és munkásainak legfelsőbb kitüntetésben való részesítése végett tegyenek előterjesztést.

— Iskolai ünnepély. Az izraelita fiú- és leányiskola folyó hó 21-én csütörtökön, délután 3 órakor a templom helyiségében Chanuka-ünnepélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— Köszönetnyilvánítás. Ugy a vári kórházban fekvő betegek, valamint a kórház vezetősége ezúton is igaz hálóját és legmélyebb köszönetét fejezi ki *Rész Péternek* altábornagynak és az alább jelzett urnóknak és urnáknak, kik a fenti kórházban folyó hó 25-én rendezendő karácsonyi ünnepély sikerét fáradozásaikkal és nagylelkű adományaikkal emelni kegyesek voltak s ezáltal a szenvedő katonák karácsonyát meleggé, otthoniasá iparkodnak tenni. Eddigi adományok a következők: *Maurer* ezredesné 50 korona és élelmiszer, *Pálffy* Ernőné diót, *Fischer Irén* ur hölgy cukor és cigareta. *Reich József* ur színházi versenybazar tulajdonos karácsonyi díszek, zsebkések, zsebkendők stb., *Szabó József* őrmester városi főkapitány 30 korona. A kórház vezetőség.

— *Fischer Nagyruház* felhívja az uralmú közönség figyelmét az *Andrássy-uton*, a *Lócs-palotában* levő fióküzletére, hol a legfinomabb bőr-ridiklók (németországi), finom, különleges illatszerek, berendezett uti nemeserek, finom kefék, fésűk, díszhajtók és csattok nagy választékban kaphatók. Ugyisint játékszerekben óriási választék. Olcsó árak! Figyelem a cégre! *Fischer trókjá*, a *Lócs-palotában*, *Pick Ernő* és *Lázár Gyula* üzlete mellett. 6461

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi Fehérkereszt gyermekvédő egyesület által fenntartott csecsemő rendelő intézet és tejkonyha segélyezésére *Neuman Testvérek* 160 kgr. fehér lisztet, *Laendler Aladár* 1 kocsi hulladékfát, *Kneffel Károly* és *Fia* 5 m/m. kocsit, a m. kir. földművelésügyi miniszter naponként 5 liter tejet, *Gróf Károlyi Gyuláné* naponként 15 liter tejet és *Dr. Mülek Lajosné* 20 korona készpénzt adományozott. A nagylelkű adományokért az uton köszönetet mond az aradi Fehérkereszt gyermekvédő egyesület nevében *Keller Lajos* ügyv. főtitkár.

— Karácsonyi ajándékok u. m. női táskák, bőrtáskák, uti kiegészítők, fésű, manikűr és varró-készlet, játékaruk, babák, babakocsik, hintalovák, autók, társasjátékok stb. s más ajándéktárgyak legnagyobb választékban és legolcsóbban *Hegedűs Gyula* cégnél Aradon. 6442

— Megnyílt a karácsonyi vásár a *Fischer Nagyruház*ban a Szabadság-téren. Naponta érkeznek az eddig-igazán jobb játékszerek. A közönség helyesen osezlekszik, ha előbb keresi fel a nagy áruházat. Baba-klinika. Gyönyörű baba fejek raktáron. Mese karácsonyi-diszkek. Gyermek-kocsik 50 koronától 200 koronáig. 5628

— A karácsonyi zsebkönyvek *Kerpelénél* már kaphatók.

— Nagy karácsonyi vásár *Kerpelénél*.

— Üzleti könyvek *Kerpelénél*. 3549

— Erdélyi előfizetőinkhez. Tisztelettel kérjük azokat az erdélyi előfizetőinket, akik otthonukba visszatértek, tudassák e körülményt a kiadóhivatallal, hogy a lapot folytatólag küldhessük h. címükre.

Ne legyen éhes ember a koronázás napján.

Százhuszonezer ingyen gulyás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Apponyi Albert grófné adta ki a jelszót pár nappal ezelőtt: A koronázás ünnepnapján ne legyen éhező ember az országban! És *Bárczy István* polgármester nyomban kezébe vette az ügyet, hogy a főváros mintegy százhuszonezer szegénye ingyen ebédhez jusson e napon. Budapest polgármestere, mint a városok kongresszusának elnöke ezenkívül átiratban megkereste a vidéki városok polgármestereit és felhívta őket, hogy a maguk hatáskörében szintén indítsanak akciót a koronázás napján való ingyen ebédkiosztás dolgában. Értesüléstünk szerint eddig az ország sok városában megindult a mozgalom ilyen irányban. Legújabbán *Aradon*, *Kassán*, *Szekesfeherváron*, *Kolozsváron*, *Veszprémben*, *Nagyváradon*, *Temesváron* és *Győrben* szándékoznak ingyen ebédet adni a koronázás napján.

Apponyi Albert grófné *Verbőczy-utcai* palotájában fogadta egy újság munkatársát és nagy lelkesedéssel beszélt el az akció eddigi sikereit:

— Minden jól megy, mondotta, csak az a baj, hogy egy kissé későn jött az idea. A megvalósításra most már igen kevés időnk van. En a tervet legelőször *Tisza István* gróf miniszterelnökkel közöltem, aki rendkívül meglepetéssel levelet írt és felajánlotta, hogy a részletek megbeszélése végett szívesen felkeres személyesen is. Erre azonban nem volt szükség, mert találtunk más érintkezési módot. A miniszterelnök maga is kifejezte, hogy a szép és nemes eszmét okvetlenül meg kell valósítani. *Kürthy* báró, az Országos Közéletmészeti Hivatal vezetője, személyesen keresett fel és megbeszélte a szükséges élelmiszerek beszerzését. *Bárczy* polgármester külön is megígérte, hogy az eszme megvalósítására a vidéki városokban is akciót indít.

— *Kürthy* báró a szükséges élelmiszerek nagy tömegének beszerzését kissé nehéz feladatnak találta, tekintettel arra, hogy csak a fővárosban közel százötvenezer ember ebédjéről van szó. A hus, burgonya és zsír beszerzése könnyebben megoldható, ellenben a liszt-ről le kellett mondanunk és megelégszünk azal, ha minden egyes személyre tíz deka kenyérnek megfelelő lisztet, vagyis fejenként 3 deka lisztet tudunk kapni a Közéletmészeti Hivaltól. Igórtet kaptunk, hogy erre a kenyérre a kenyérbérek nem lesz kötelező. Személyenként számítunk 15 deka húst, 25 deka burgonyát és 10 deka kenyeret. Ebből jó bőséges gulyást főzünk. Csak ez az egy tál étel lesz, mert külön tésztát a lenti okoknál fogva nem lehet adni, ezenkívül technikaiilag is lehetetlen volna több fogásos ebéd lebonyolítása. Abban állapotunk meg, hogy mindenki csak külön jegyre kaphat ebédet, egy személyre természetesen csak egyet. Minden arra utalt felnőtt családtag kaphat egy-egy jegyet. A körületi előjárásokon levő szegénygyámok osztják ki majd a jegyeket. A szegénységet nem kell külön igazolni, azonban a gyámok megfelelő módon ellenőrizni fogják, hogy visszaélések ne történjenek.

— A dolog anyagi részét a főváros fogja-e viselni vagy a kormány?

— Ez egy kissé nehéz kérdés — felelte. Legkevésbé százhuszonezer adag ebédre van szó és az a véleményem, hogy elég bőséges adagokat kell juttatni a szegényeknek. Ilyenformán egy-egy adag gulyás kenyérral belokaról körülbelül 2 koronába, ami összesen két-százötvenezer koront. Véleményem szerint a költség egy-két jelentékeny részét a kormány-nak kellene viselnie. Szó volt arról, hogy talán az összeg kikerül a koronázási ünnepély-

előirányzott néhány millióból. Ahol csak díszítésre elköttenek másfél milliót, ott kell jutni a szegényeknek is. Főleg az a sok drága dekorálás. A várost azzal egy sem tesz szebbé és pláne a művésziességet azzal nem segít elő. Az összeg nagy részét szociális alkotásokra és utánpótlásokra kellene fordítani. *Bárczy* polgármester kijelentette, hogy ha másképpen nem lehet, az ingyen ebédet összegét legalább részben a főváros fogja viselni és másik részét esetleg gyűjtés útján kerítjük elő.

— A magunk családi körében még azzal járunk az eszme megvalósításához, hogy saját költségünkön *Isberhardon* ötszáz szegénynek adunk ingyen ebédet. Előtte való napon kidoboltatjuk, hogy a környékbeli összes szegényeket a koronázás napján kastélyunkban megvendégeljük. Bár mások is követnék ezt a példát és akkor igazán elérhetnénk, hogy a koronázás napján egyetlen éhező ember sem lenne az országban.

KÖZGAZD-SÁG É KÖZLEKEDÉS.

— A központi szeszifőző szövetkezetek kérdése. A szőlősgazdák és gyümölcsstermetők páncsalköző üstjeit hadi célokra elvették. Emlékeztetőre az aradhegyaljai szőlősgazdák elnöke — jelen sorok írója — már akkor figyelmeztette a gazdákat. Egyesületünk és a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete közbenjárására a pénzügyminiszter a kis üstökért ellenértékül a szeszifőző termelői szövetkezetek engedélyét helyezte kilátásba. Ezzel a fontos kérdéssel foglalkozott a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége is és e célból az érdekelteket folyó hó 6-ára Budapestre országos értekezletre hívta meg. A gyűlés fontosságát az érdekeltek gazdák körök igazolták azzal, hogy az ország minden vidékéről több, mint 200 érdekelte jelent meg. Az előadások és illetékes hivatalos közegek nyilatkozatai kétségtelenné tették, hogy ha a gazdák maguk a központi szeszifőző szövetkezeteket meg nem alakítják, úgy ismét elveszítik egy igen fontos és jövedelmező erőforrást és ezt átengedik olyan vállalkozóknak, akik az üzleti tevékenység terén élelmiszebbek lesznek és a gazdákat örökre leszonják. Az aradhegyaljai központi szeszifőző szövetkezet már megalakult és erről a m. k. pénzügyi miniszteriumhoz a szükséges jelentés megtörtént s jelenleg arról van szó, hogy hegyaljai hegyközségei és a termelők zöme a szövetkezetbe való belépését bejelentse. Ezen célból folyó hó 24-én, vasárnap délelőtt 10 órakor egy nagygyűlésre az érdekelteket meghívhatunk. Jaj-jenek el az összes hegyközségek képviselői és a gazdák minél számosabban, mert ezáltal fontos érdekeik biztosításáról van szó. *Bodó* *Bodó*, az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesületének elnöke.

— A Leszámitoló Bank tőkeemelése. A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank mai igazgatósági ülése határozta el, hogy az alapított 15 millió koronával 65 millió koronára emeli föl. A tőkeemelést tudvalevően az intézet érdekeltségi körének nagyarányú fejlődése okolja meg. Erre indították az igazgatóságot a M. Kir. Folyam- és Tengerhajós Társaság, a Magyar Forgalmi Bank, a Telepítő- és Páncsalkozó Bank, a Magyar Általános Ingatlanbank, a Délmagyarországi Cukoripar r.-t. tőkeemeléssel, valamint a *Gizella-malom* és a „Bón” gyár részvénytársaság átvétele. A Leszámitoló és Pénzváltóbank üzletkörének fejlődése a tolemelt részvénytőkének megfelelően kedvező kamatoztatását is biztosítja. A *Madarassy-Bécs Miksa* báró elnöklésével tartott rendkívüli közgyűlésen az igazgatóságnak az alapító tőkeemeléssére vonatkozó indítványára nézve emeltározták, hogy az intézet alapitőkéjét 37.500 darab egyenként 400 korona névértékű, az 1917. üzletév használatán már rezesedő részvény kibocsátásával 15 millió koronával 65 millió koronára emelik föl. A részvények elhelyezését az intézet üzletbarátjaiból alakított tőkearós konzorcium garantálja. A régi részvényeseket minden 25 részvényenként 6 részvényre illeti meg az elővétel joga, darabonként 500 korona ártólyamon. A négy koronát tevő részvénybejegyzés a részvényest tereli. Az elővétel jogát december 20-tól 29-ig lehet gyakorolni.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból. =

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpótlás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból. =

FOG- kövek eltávolítása, torus fejtése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. =

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amelyidő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tudtam azt, hogy műtermem a mai kor legkiválóbb mesterrel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkézesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megtehető. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

Közgyűlés. Az aradi Ingatlan és Parcelázó Bank részvénytársaság ma tartotta meg rendkívüli közgyűlését, amelyen az igazgatóság a társaság alaptőkéjének 500.000 koronáról 1.000.000 koronára való felemelését javasolta, amely javaslatot a szép számban megjelent részvényesek egyhangulag elfogadták. Az újonnan kibocsátandó részvények a régi részvénytulajdonosoknak ajánlatnak fel 500 korona és 5 korona bélyeg illeték és költség lefizetése ellenében. Minden régi részvény egy új részvény vételére jogosít. Az elővételi jog 1917. január 3-ától, január 18-ig érvényesíthető az Aradmegyei Takarékpénztárnál, ahol a részvényenkénti 505 korona az elővételi jog gyakorlásakor egyszerre fizetendő le. **Leopold Zsigmond** igazgatósági elnök sajnálattal jelenti, hogy **Montag Manó** igazgatósági tag, aki az intézet alapítása körül nagy érdemeket szerzett, Aradról való elköltözése következtében a viselt igazgatósági tagságáról lemond. Az elnök lelkes szavakkal eseterelte a lemondott igazgatósági tag kiváló tevékenységét és kérte a rendkívüli közgyűlést, hogy érdemeit jegyzőkönyvben örökítsék meg. Az így megüresedett igazgatósági helyet a közgyűlés egyhangulag **Nemes Géza** nagykereskedővel töltötte be.

Meghívó. Az Aradhegyaljai Szőlőgazdák Egyesülete által 1916. évi december hó 24-én d. e. 10 órakor Aradon, a gazdasági egyesület székházában tartandó értekezletre. Tárty: A hegyalján létesítendő központi szeszlőzdek felállítására céljából szükséges intézkedések megbeszélése.

A Hitelbank tőkeemelése. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága elhatározta, hogy a december 23-ára egybehívott rendkívüli közgyűlés elé azt az indítványt fogja terjeszteni, hogy az intézet alaptőkéjét az eddigi 80.000.000 koronáról 100.000 darab 400 korona névértékű részvény kibocsátása útján 120.000.000 koronára emeljék föl és az új részvényeket 850 koronás áron becsatják ki. Az összes új részvényekre a régi részvényeseknek az alapszabályokban biztosított elővételi joguk van. Az új részvények az üzlet eredményben 1917. évi január 1-től kezdve vesznek részt.

ARADI KÖZLÖNY

1917. évi január hó 1-től új előfizetést nyitunk az **Aradi Közlöny-re.**

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy órára	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy órára	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. december 21-én csütörtök:

A) Berlet. A) Berlet.

Trilby.

Színmű 4 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)

Illatszer, Kézápoló- és Utikészletek

nagy választékban

Hánzu Nestor

drogeria és illatszer-üzletében. 6410

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtöktől — szombatig

az első bolgár nemzeti film
Ferdinánd cár részvételével:

SUMI MARICA
(Bogdán Stimoff)

Háborús aktualitás 4 részben.

Számozott jegyek délután 3 órától a
mozi irodában válthatók. 6180

Elismerő nyilatkozatok

a szab. „Aerowash” légnymásu mosógép-ől.

Az Aerowash mosógép messze felülmúlja az összes forgalomban levő mosógépeket. Munkaerő, szappan óriási megtakarítása. Legmelegebben ajánlhatom minden háziasszonynak.

Arad.

Dr. Leitner Ernőné.

Amennyiben az Önök által részemre szállított Aerowash mosógép használhatóság tekintetében több előnyvel bír, hogy nagy szappan- és időmegtakarítás mellett a ruhát hőfökre kimossa s így a háziasszonyt sok gondtól kíméli meg, kedves kötelességemnek tartom az előnyös szállítást Önöknek köszönetemmel kifejezni.

Arad.

Obetkó Mihályné.

Az Aerowash mosógéppel igen meg vagyok elégedve. Mindenkinnek ajánlom.

Ujvárad.

Dr. Crisan Aurélie.

Szívesen bizonyítjuk, hogy a kórházunk számára vásárolt Aerowash mosógépekkel, melyeket néhány hónapja használunk, meg vagyunk elégedve. Rövid idő alatt, kevés fáradsággal tiszta lesz a fehérnemű, miért az említett mosógéppel igen ajánlhatónak tartjuk.

Vöröskereszt Egyesület Ujvárad Kisejtő Kórháza.

Dr. Holoz Antal, kórházi orvos.

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a szab. Aerowash mosógép rendkívüli előnyességét elismerjem 50% idő-, munka- és szappanmegtakarítást jelentő mosógép használata s így igazán bárkinék ajánlhatom.

Óhalom.

Krausz Elemérné.

Tisztelettel értesítem, hogy az Önöktől vásárolt Aerowash légnymásu mosógéppel nagyon meg vagyok elégedve: különösen a nagy szappanmegtakarítás és drága munkaerőnél fél költségmegtakarítást eredményez.

Németperge.

Fuchs Antal.

Tisztelettel értesítem, hogy az Ön cégjéről rendelt Aerowash légnymásu mosógéppel meg vagyok elégedve.

Győrök.

Eichner Adolfné.

Az Önöktől rendelt Aerowash légnymásu mosógép kitűnően bevált.

Seprős.

Weisz Lipót.

A légnymásu mosógépről a legjobb hat írhatjuk. Céljainknak teljesen megfelel s a mosást csakis ennek segítségével vezethetem. Egyszóval az Aerowash légnymásu mosógép a legnagyobb megelégedésemre szolgál.

Nagyvárad.

Biedermann Zs.-né.

Főraktár Budapest: **AEROWASH** légnymásu mosógép-vállalat VII., Erzsébet-körut 35. szám.

Kapható:

Magyari Ferenc

gazdasági gép- és műszaki cikkek üzletében Arad, Zrínyi-u. 6. szám.

Bemutató előadás csütörtökön d. u. 4 órakor

Ára 24 korona. 6484

Benes Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapított ott 1900. Évi termelés 15 millió doboz.

PYRAM

CIPŐ- KRÉM

1689

TUZIFA
waggontételekben, őlszámra
lelfűrészelve
jutányosan kapható
AUFRIC-T MIKSA
fakereskedésében
Arad, Kossuth-utca sarok
a temető előtt.
Ugyanott forgács olesón elad.

135 koronáért egy finom
téli öltönyt.
180 koronáért egy finom
téli kabátot mérték
után készít

Hauptvogel Ferenc
ferfi szabó mester
Batthyány-utca 37. szám.

Én is a t. közönség szíve
figyelmét, hogy az ünnepi finom

halakra

előlegvést az elemben már mos
szoktak.

Eddig alma és körte, fi-
nem teák és citrom enyreg
és detailban kapható. Nagy vá-
la nek gyertyákban, legol-
csón aron, nagy és mély mé-
ket veszek is. Cipőkrém, te-
rabba hadi szappan 1/2 kiló
darab 1 kor. 4 fillér árban
kapható

Lutvák Józsefné

Asztalos Sándor-u. 8.
Videki meztelendések már 5 kilón
fele eszközöketnek 4053

Rum-likőr

essen. iák és compositiók

„RUMAROM”

50 filléres üvegokban,
2 liter finom tea-rum
készítéséhez, kereske-
désnek 40% rabant aru-
ban.

Szemző Armin

arúgyonoksegenel, Arad.
Aradban telefon 592. szám

Földbirtokosoknak

63 évre 4.85% annuitással, 35 évre 7% annuitással, (utóbbi
98% arányban mellett.) Aradi modern bérházakra igen előnyös
kamatozó kölcsönt, továbbá köztisztviselők, nyugdíjasok és szá-
zadosoktól teltel katonatisztek részére 10-30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és
Parcellázó Reszvenytársaság”

Budapest, VIII., Kenyermező-utca 6. szám.
Telefon: József 31-77.

Bővebb felvilágosítást ad Bouyhady József ur megbízottunk
ARAD, Kapa-utca 47. szám, naponta délután 2-4 óra közt.

Az ópécska „HANGYA” fogyasztási és értékesítő szövetkezet

egy minden vonatkozásban megbízható,
óvadékképes

üzletvezetőt keres.

Jelentkezni az ópécska „HANGYA” szövet-
kezetnel. 64n2

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és
„Peppo” púder segítségével.

Szárit!... Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo púder „ „ „ 1 kor. — fill.

Legfajdalmasabb tyukszemétől

Is ma is nap alatt mindenki
megszabadul a Hajós-féle ANA
GALLIN használatával. A ne-
velése igen egyszerű, nem pisz-
kít, nem ragadós. A b-szerzés
nél vigyasszunk az ANAGAL
LIN szóra. A használati utasí-
tással 1 korona.

gyöngylenár fogakat nyerünk

Joré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinficálja, utólag
an kellemes. Agy porcelán-
szelencének 80 fillér.

cent. szerkezetű kőszelvények és egyedi készítésű kőszelvények

HAJÓS ÁRPÁD

Aradban telefon 592. szám

Matteine-tele

patkány és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok
patkány- és egérintő-szer-
bactust. A XX. század legmegbíz-
hatóbb patkány- és egérintő-szere,
csak patkányt és egert öl meg,
emberre vagy állatra nem veszé-
delemes, tehát mindenütt elhelyez-
hető.

A patkány- és egérintő-szer
Árai:

1 kis adag 2-300 patkány ki-
irtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány ki-
irtására 12 K.

„Matteine”

vagysejt laboratorium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 216

Aranyat

és

Ezüstöt

egmagasabb áron vesz,
vagy becserél; ugyszinten
regisegeket vesz és elad

Losonczi Lajos

óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 994.

Kozmetikai intézetet nyitottam

Forray-u. 4. sz. alatt,

ahol mindenemü szépségéhibát szaksze-
szerűen kezeltek: szepülés, hajfoltos, mit-
tezeres, pattanásos arcot széppé, rózsos,
örögde arcot simára, pettyhűdtet üdöre
kezeltek. Szeméceit, hajszálakat villanyal
végre eltávolítottok mindennemü fájdalom
nélkül, szerrel csak rövid időre. Vérös orr
és kéz kezelés, hajápolás, arckímáztatás,
aromassága jutányos perleiben. Fogadok
9-12-g és 2-6-g, hivatalnokokat este
órákban. Szeretnék szétrövidese videkre is.

Felter Teréz,

Forray-u. 4. 6401

Használatom

megretelre kerestetik.

Cím a kizáróhivatalban

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítjuk.
 Minden sor háromszor 100 fillér. Vasárnapra beérkezni 16 fillér.
 A vasárnapra beérkezett híveket előző napi díjával kell fizetni.
 A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 Hirdetéseket délután 4,30 óráig vesszük fel.

Házasság.

Nőtülési szándék
 27 éves vasúti tisztviselő, oly házas úri leány ismeretséget keres, kinek 20.000 korona hozománya van. Leveleket „Kemény” jellegre kérés a kiadóba. 6423

Levelezés.

„Csaldés az élet”
 levele van. Üdvözlél 6479

„Leletti egység”
 levele van, kérem vegye át. 6480

Melipik szelvé,
 házas úri leány kúne feltétlen tisztességes ismeretséget komoly fiatal emberrel. Leveleket „Arva szív” jellegre a kiadóhivatalba kérés. 6491

Haldmentes fiatal ember
 Övegy uriaszony tisztességes ismeretséget keres, aki válságos helyzetéből ki-segítene. Leveleket „Nem bánja meg” jellegre a kiadóba kérés. 6490

Lakást keres.

Modern 6 szobás
 lakást keresek a belvárosban azonnalra. Címeket a kiadóba kérés. 6364

Kiadó lakás.

Elégősen berendezett,
 feltöltött tiszta útszal szoba, január 1-vel kiadó. Telefon 567. 6482

Ellátás.

Egy 30 éves
 magános nő keres magának helyet, hol a háztartásában segíthetne. Fizetést nem igényel. 30 havunkint 30 perccel a háztartás költségéhez hozzájárulna. Vidékre is emenne. Választ a kiadóhivatalban kérés. 6488

Alkalmazást keres.

Nyugdíjas vasutas
 Irodai, vagy bírsági állást keres. Cím a kiadóban. 6489

Szabósegéd
 nagy munkához kőmunkásnak ajánl-kozik. Cím a kiadóhivatalban. 6466

Alkalmazást nyer.

Egy ügyes tin
 kifizetőnek nyomdánkban felvétetik.

Ingatlan.

Damjanich-utca 2. sz.
 két szobára szét ház, szabadságból el-adó. 6341

Gyógyászat.

Dr. Schajkowszky
 lábizzadási elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerár-ában.

Vétel és eladás.

Remek csap
 karácsonyi ajándéknak alkalmas cikkek érkeztek: legújabb fűzők, gallérok, keztyűk, harisnyák és fűzők, csipke, szalag nagy választékban. Hoffmann Sándor Arad, Andrassy-tér 20. 6488

Jókarban levő utazóbundák
 német kapható: Joanovits Antal azücs. Tabajdi-u. 3. 6481

Hegyes levdipapírok
 nagy választék Deák Béla könyv- és zeneműkereskedésben, Forray-utca. Tele- fon 903. 6671

Két szoba- és szobapapír
 eladó Momák Floris főjegyzőnél, Opéc- kan. 6483

Zsugora
 eladó, Procsch-féle jó karban; cím Bathy-Ányu-utca 26. l. em. 6437

Karácsonytűk
 nagyban és kicsinyben kaphatók Oriutay Lajosnál Arad, Deák Ferenc-u. 29. Tele- fon 11-24. 6197

Könyvek
 képeskönyvek, levelezőlap- és emlék- albumok, valamint egyéb karácsonyi ajándékok nagy választék Deák Béla könyv- és zeneműkereskedés, Forray- utca. 6071

Vessék
 a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bieler Ignácz, Bocskó-utca 1. 229

Tábori dobozok,
 levelező-lapok, levelek és papíráruk nagy- ban és kicsinyben jutányos áron kap- hatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. telefon 308. 601

Egy
 jókarban levő hasz áit könyvhasználat, megvételre keresetlik. Címeket: „Könyv- használat” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérés. 6488

Fenyő épület
 12 darab 9 m. hosszú 14-es 14 cm. széles eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6422

Új butorkajtel:
 Butorkajtel a legjobb kivitelben kaphatók, hiteles egyéneknek köcsön. és részlet- fizetésre szállítok Garai Károly bel. ceg butorkajtelében Aradon, Asztalos Sándor- utca 5. sz. 613

Különféle.

Fehér selyem pinesi kutya
 vasárnap elveszett. Becsületos megtaláló 100 jutalomban részesül. Harsányi Margó. Bohus-palota, Zrínyi-utca l. k. lll. 26. 6478

Kedden este
 a lóvonaton kicseréltem kizitáskúmat. Kérném a kicserélő táska tulajdonosát, a mai nap folya n a „Pannonia” szálló 4. számú szobájában jelentkezni a táskám átadása ellenében sajátját átvenni. 6477

Kemencék
 A legártalmatlanabb arcsejtítő és finomító. Izzadó, lényes, zstros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahány-szor szükséges, gyapot- ra öntött forradékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz. mintha valami mesés tehelet finomsága harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt simal- nak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezsámban és vegyészeti gyára Aradon. Tűz melletti ne használjuk. 12

Tyukszem
 és minden bőrszembélyedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyuksz em- tapasza. A legmekörözöttébb tyukszem a tapasz párnapi használata után levetik, a gyötörő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

RADÓ GYULA

női divat áruháza ARAD.

NAGY

KARÁCSONYI OCCASSIO

Női felöltők
 Divatkabátok
 Plüss- és Caracul-felöltők
 Perzsa- és Sealski kabátok

Kosztümök
 Leányfelöltők
 Bundák
 Szőrmegarnitúrák

BLUSOK — PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.